

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

”... det är bara kärlek för mig”

- Unga kvinnors berättelser om att vara normbrytande
gällande sexualitet i en mindre stad

SQ1562, Vetenskapligt arbete i socialt arbete, 15 hp
Scientific Work in Social Work, 15 higher education credits
Kandidatnivå
Höstterminen 2014
Författare: Johanna Medin och Madeleine Olsson
Handledare: Adrián Groglopo

Abstract

Göteborgs Universitet
Institutionen för socialt arbete
Kandidatuppsats, HT 2014

Titel; ”Det är bara kärlek för mig...” – Unga kvinnors berättelser om att vara normbrytande gällande sexualitet i en mindre stad

Författare; Johanna Medin och Madeleine Olsson

Nyckelord; *sexualitet, homosexualitet, kvinnlig homosexualitet, identitet, kollektiv identitet*

Detta är en uppsats baserad på fyra kvalitativa intervjuer med unga kvinnor, som identifierar sig som homosexuella, boendes i en mindre stad. Den mindre staden har vi i denna studie valt att benämna stad X för att säkerställa dess anonymitet. Syftet med denna uppsats är att undersöka hur unga kvinnor, som definierar sig som homosexuella, upplever att vara normbrytande gällande sexualitet. Den insamlade empirin har delats upp i fyra stora teman inför analysen; ”identitet”, ”hur andra reagerat”, ”att stängas ute” och ”upplevelser av att leva och komma ut i stad X”. Dessa teman har även fått underkategorier. Analys har skett utifrån ett queerteoretiskt perspektiv med stöd av begreppen social identifikation, social kategorisering, heteronormativitet och normalitet. Resultatet tyder på att heteronormativiteten i Sverige upplevs vara stark, även om respondenterna uppger att stad X är unik i sin acceptans för homosexualitet och andra normbrytande sexualiteter. En av respondenterna berättar om hur hon tidigare blivit diskriminerad och ibland känt sig otrygg i stad X, vilket nyanserar bilden av en gayvänlig stad och samtidigt ger en bild av hur en utveckling skett. Vidare uppger respondenterna hur den sexuella identiteten kan vara både personlig och kollektiv, men att ingen av dessa har någon större påverkan på det vardagliga livet. Slutligen framkommer att även om ingen av respondenterna hemlighåller sin sexualitet finner de att andra delar av identiteten allra oftast har större betydelse.

Förord

Denna uppsats har inneburit att många intensiva veckor spenderats med näsan i böcker och fingrar på tangentbord. Arbetet med uppsatsen har både besvarat många av våra funderingar, men samtidigt väckt minst dubbelt så många nya. Varje fråga vi fått svar på har mynnat ut i två nya frågor och kanske är det så det alltid kommer att fortsätta.

Till att börja med skulle vi vilja tacka er som i denna uppsats kallas för Andrea, Bella, Clara och Danielle för att ni tog er tid att ställa upp och hjälpa oss med insamlandet av empiri. Tack för att ni var så välkomnande, varma och öppna med att dela med er av berättelser och erfarenheter.

Tack också till vår handledare Adrián Groglopo för all fin input och hjälp till att vrida, vända och flera gånger om problematisera det vi till en början tog för givet.

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Problemformulering	6
1.2 Syfte	8
1.3 Frågeställningar	8
1.4 Avgränsningar	8
1.5 Uppsatsens disposition	9
2. Bakgrund	10
2.1 Homosexualitetens omvandling från socialt problem till socialt fenomen	10
2.2 Begreppsanvändning	11
3. Tidigare forskning	12
3.1 Homosexualitet som en social konstruktion	12
3.2 Kvinnliga könsroller och dess förväntningar	13
3.3 Sexuell identitet och lesbiskhet	14
4. Teoretiska utgångspunkter	16
4.1 Queerteori	16
4.1.1 Heteronormativitet	17
4.2 Normalitet	18
4.3 Social kategorisering och social identifikation	18
5. Metod	20
5.1 Förförståelse	20
5.2 Metodval	20
5.3 Urval	21
5.4 Tillvägagångssätt	21
5.5 Intervjuutskrifter	22
5.6 Analysmetod	23
5.7 Etiska överväganden	23
5.8 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet	25
5.9 Arbetsfördelning	26
5.10 Metodreflektion	26
6. Analys av empiriskt material	27
6.1 Presentation av stad X	27
6.2 Presentation av respondenterna	27

6.3 Identitet	28
6.3.1 Jag är	28
6.3.2 I relation till andra	31
6.3.3 Att sexuellt inte passa in i normen	33
6.4 Hur andra reagerat	37
6.4.1 Familj	37
6.4.2 Vänner och bekanta	40
6.5 Att stängas ute	41
6.6 Att leva och komma ut i stad X	43
6.7 Slutsatser	45
7. Diskussion	48
8. Referenslista	50
8.1 Litteratur	50
8.2 Artiklar	52
8.3 Nätpublikationer	53
8.4 Internet	53
Bilaga I	
Bilaga II	

1. Inledning

Denna uppsats är gjord utifrån syftet att undersöka hur unga kvinnor, som definierar sig som homosexuella, i stad X upplever att vara normbrytande gällande sexuell identifikation och egenskattad tillhörighet. För att ha möjlighet att besvara vårt syfte valde vi att genomföra kvalitativa intervjuer med fyra unga kvinnor som definierar sig som homosexuella boendes i stad X. Syftet med denna uppsats är alltså inte att göra en djupdykning av att förstå homosexualitet i sig självt, utan snarare att undersöka respondenternas upplevelser kring att identifiera sig som icke-heterosexuell och leva med samhällets förväntningar kring homosexualitet. Att vi fick möjlighet att träffa och intervjuar fyra unga homosexuella kvinnor har givit oss en större förståelse och öppnat upp för en medvetenhet kring hur det kan vara att vara normbrytande gällande sexualitet och vi hoppas att det förmedlas i denna uppsats. I denna studie kommer vi att använda oss av begreppet och kategorin ”homosexuella kvinnor” då det är vad respondenterna vid frågan om hur de skulle definiera sin sexualitet uppger sig tillhöra. Ytterligare diskussion kring begreppet kommer vi föra under rubriken ”begreppsanvändning”.

Vi har under hela socionomprogrammets gång haft en nyfikenhet och vilja att veta mer kring normbrytande sexualiteter. Då kandidatuppsatsen skulle skrivas var valet av inriktning inte speciellt svårt, utan det svåra var snarare att avgränsa sig. Hade vi haft möjlighet att undersöka allt vi till en början önskade hade denna uppsats inte varit klar än på flera år. Att valet till slut föll på att undersöka kvinnor som definierar sig som homosexuella är något vi idag är glada för, då vi annars inte hade fått ta del av de berättelser vi fått till oss.

Denna studie kommer alltså att beröra någonting vi har stort intresse för och gärna vill förmedla vidare till andra. Till en början var vår erfarenhet av homosexualitet begränsad till en övergripande syn om att homosexualitet idag visserligen är normbrytande, men ändå accepterat. Detta är en förståelse som idag inte längre är lika naiv som för tio veckor sen, utan har både blivit ifrågasatt och till viss del bekräftad. Fortsättningsvis hoppas vi kunna väcka även läsarens intresse för homosexuella kvinnor och dess upplevelser av att leva med en normbrytande sexualitet.

1.1 Problemformulering

Sökordet ”homosexuality” ger ca 2 650 000 träffar på Google.com (www.google.com a). På samma sökmotor ger ”homosexualitet” ytterligare ca 1 020 000 träffar (www.google.com b). Utbudet av information är enormt och sträcker sig från skönlitterära verk, flashbacktrådar, hatkrönikor och religiösa syner på homosexualitet till vetenskapliga artiklar, frivilligorganisationer, begreppsförklaringar och lagtexter. Att det finns material att behandla kring icke-heterosexualitet råder det därför för oss inget tvivel om.

Intresset för makt och hierarkiska kategoriseringar har vuxit fram hos oss under socionomprogrammets gång. Lindholm och Nilsson (2005) beskriver i sitt kapitel ”Rum, liv, identitet: Kvinnligt och manligt homoliv” i boken *Queersverige* hur kategorier som man, kvinna, homosexuell och heterosexuell är formbara och föränderliga indelningsgrupper med politiska, historiska och kulturella rötter. Acceptansen för dessa grupper är kontextuellt bundet och Sjögren och Jonstoj (2009) beskriver den svenska heteronormen – att dagens människor förväntas följa och agera heterosexuellt och könsbundet. En utveckling av detta är hur vi i dagens samhälle förgivet tar heterosexualitet som den normerande sexualiteten och att förstå hur normativitet utgörs av ett maktsystem som utfärdar normer i samhället går det att se

hur en norm är att leva heterosexuellt, att kvinnor och män ska begära varandra (Frisén 2006, Dahl 2005). Rosenberg (2002a) kompletterar detta med att beskriva hur heterosexualitet och homosexualitet är beroende av varandra, men inte jämställda och på samma hierarkiska nivå. Att då känna begär för eller leva icke-heterosexuellt blir ett brott mot de sociala och samhälleliga normer som existerar i dagens Sverige, vilket vi finner som en oerhört intressant utgångspunkt för en studie. H. Larsson (2005) beskriver hur sexualitet är starkt kopplad även till kön. Att vad som anses som maskulint eller feminint också är kopplat till vad som är heterosexuellt. H. Larsson (2005) fortsätter detta resonemang med att beskriva hur en könsöverskridning måste kompenseras med någonting typiskt könsbundet – en idrottande kvinna får till exempel kompensera sin kompetens på en ”manlig” tävlingsinriktad arena genom att posera sexigt eller klä sig utmanande. Detta kan ses som ett problem då agerandet i sig inte går att se utan att koppla det till könsförväntningar.

Vår nyfikenhet vilken denna uppsats grundas på är hur det är att vara normbrytande gällande sexualitet i dagens Sverige. Lundahl (2005:261) ställer sig frågan hur heterosexualiteten kan upprätthålla sin normerande position och därmed bidra till att andra sexualiteter betraktas som normbrytande eller onormala, vilket vi fann var en väldigt intressant tankegång. Rosenberg (2002a) beskriver hur det normerande oftast inte behöver förklara eller försvara sig själv, utan det är de som avviker från normen som behöver legitimera sin existens. Mattsson (2010) beskriver hur en normbrytande sexualitet då behöver tystas ner eller starkt tydliggöras, ofta genom överdriven stereotypifiering. Det gör att vi ställer oss frågan hur starkt sammankopplad den personliga identiteten är med den normbrytande sexualiteten och om det finns någon samhörighet med de andra normbrytande gällande sexualitet.

Vi blev speciellt intresserade att undersöka homosexuella kvinnor efter att under socionomprogrammets gång fått bekanta oss med bland annat Fanny Ambjörnsson som skriver mycket om att utmana rådande normer och relationen mellan det avvikande och det normala. Ambjörnsson (2005:199ff) skriver i kapitlet ”Johannas förändring” i boken *Queersverige* om hur kvinnlig och manlig homosexualitet konstrueras olika eftersom konstruktionen ses i relation med hur manlig och kvinnlig sexualitet framställs. I Sjögren och Jonstojjs (2009) rapport för Rädda Barnen framkommer att den allmänna åsikten hos de 14åringar de intervjuat i samtalsgrupper är att homosexualitet främst förknippas med manlig homosexualitet. Den kvinnliga homosexualiteten, precis som den kvinnliga sexualiteten, osynliggörs till förmån för männen (Rich 1980:34). Sjögren och Jonstoj (2009:44) sammanfattar detta med att maskulinitet värderas högre än femininitet och Smedler och Drake (2006) bekräftar detta genom att återigen lyfta upp att det mellan män och kvinnor finns en samhällelig hierarkisk ordning, där män är överordnade kvinnor. Centerwall (2000:31) bidrar med ett historiskt perspektiv genom att påtala hur den kvinnliga homosexualiteten historiskt sett finns mindre dokumenterad än den manliga och detta menar han beror på att kvinnliga uttryck allmänt till stor grad blir osynliggjorda i ett manligt samhälle. Detta ledde oss fram till en önskan att undersöka den till stor del osynliggjorda kvinnliga homosexualiteten.

Under våra år på socionomprogrammet har vi upprepade gånger fastnat med intresset vid sexualitet, kön och genus då det vid ett flertal tillfällen talats om i samband med socialt arbete. Utifrån praktiken har vi också fått ta del av hur sexualitet är något som arbetas med och ständigt finns närvarande även på arbetsplatser. Detta innebär för oss att en studie om upplevelser kring att leva icke-heterosexuellt väl faller in under det sociala arbetets område. Då socialt arbete innefattar att arbeta med bland annat sociala fenomen tycker vi att en medvetenhet om olika personers sexuella identitet är en viktig del för förståelsen av hela individen. Att utelämna sexualitet, oavsett vilken läggning den innefattar, innebär en risk att

inte kunna närma sig en förståelse av en människas hela livsvärld. Vår avsikt med denna studie är att lyfta upp och ge möjlighet till en förståelse kring sexualitetens eventuella betydelse för individen.

Inledningsvis var vi rädda att bara bli en i raden av alla studier om homosexualitet och andra sexualiteter, men kanske är det precis det som krävs för att acceptansen ska öka. Vi vill vara med i kedjan som belyser människorna bakom begreppet homosexualitet. Genom att låta fyra unga kvinnor berätta om sina erfarenheter av att vara normbrytande gällande sexualitet är vår förhoppning att skapa en förståelse bortom heteronormen.

1.2 Syfte

Med utgångspunkt från våra intressen för sexualitet, kvinnor och heteronormativitet valde vi att till denna kandidatuppsats undersöka hur unga homosexuella kvinnor upplever sin sexualitet. För att kontextualisera och möjliggöra en fördjupad förståelse för upplevelser och känslor valde vi att avgränsa forskningsområdet till unga homosexuella kvinnor boende i en mindre stad.

Syftet är alltså att undersöka hur unga kvinnor, som identifierar sig som homosexuella, i en mindre stad upplever att vara normbrytande gällande sexualitet.

Det vi finner intressant med att undersöka unga homosexuella kvinnors upplevelser angående sexualitet är att få ta del av deras syn på och hur de upplever andras syn på att vara normbrytande. Centralt i vårt syfte är att undersöka hur känslan är kring att vara sexuellt normbrytande.

1.3 Frågeställningar

För att ha möjlighet att besvara det ovanstående syftet valde vi att använda oss av tre frågeställningar. Förhoppningen är att svaren på dessa ska ge en större och djupare förståelsegrund i vilken syftet är det centrala.

- Hur ser en personlig identifikation med den sexualiteten ut hos respondenterna?
- Hur ser en kollektiv identifikation med sexualiteten ut hos respondenterna?
- Hur upplever respondenterna att deras sexualitet, baserat på föreställningar om denna, bemöts i en mindre stad?

1.4 Avgränsningar

För att kunna genomföra en studie som går på djupet har vi varit tvungna att avgränsa oss mycket. Till en början omfattade syftet både män och kvinnor i hela Sverige. På grund av tidsbrist fann vi det tyvärr inte möjligt att genomföra en så omfattande undersökning och begränsade oss till kvinnor som definierar sig som homosexuella i en specifik mindre stad i Västra Götaland. Vi kommer att i denna uppsats utgå från ett västerländskt perspektiv eftersom samtliga respondenter är uppväxta i Sverige. En avgränsning vi valt att göra är att fokusera på kön och genus snarare än klass och etnicitet då vi inte finner att vår studie är stor och omfattande nog att dra sådana slutsatser utifrån.

Vid en mer omfattande undersökning hade en kvantitativ forskningsmetod gjort det mer genomförbart, men då vår önskan var att kvalitativt undersöka känslor och upplevelser kopplade till normbrytande sexualiteter valde vi bort det alternativet. Detta gjorde att vi geografiskt var tvungna att avgränsa oss.

Gällande val av kön var vår tanke att, efter att ha läst om hur homosexuella kvinnor i historien osynliggjorts, lyfta upp fyra kvinnor som öppet definierar sig som homosexuella och låta dem stå i centrum. Vi själva kategoriserar oss som unga heterosexuella kvinnor och tyckte därför att det skulle vara intressant att få ta del av hur kvinnor i vår egen ålder med en annan sexuell orientering upplever sitt liv. Detta då vi tror att vi kan relatera till könsförväntningar som finns på unga kvinnor i dagens samhälle. Problematik finner vi främst med definitionen av homosexualitet, som ofta i litteraturen beskrivits som en känslomässig och/eller sexuell dragning till det egna könet, då vi anser att det krävs en sexuell dragning eller både en känslomässig och sexuell dragning till det egna könet för att räknas som homosexuell. Denna distinktion väljer vi att göra då vi finner att enbart en känslomässig dragning till det egna könet lika väl kan vara en vänskaplig känslomässig dragning och att det då inte nödvändigtvis behöver bero på sexuell kärlek. Något vi dock vill påpeka är att vi utgått från respondenternas upplevelse av att de är icke-heterosexuella och vi har inte ifrågasatt hur de själva definierar sin sexualitet. Distinktionen vi gör är då vi analyserat vårt material och samlat in tidigare forskning. Ytterligare begreppsdiskussion kommer vi att föra under rubriken ”begreppsanvändning”.

Ytterligare en del vi inte kommer att beröra speciellt ingående i denna uppsats är diskriminering, utan väljer istället att fokusera på identitet. Detta gör att vi tyvärr försummar, vad vi anser är, en viktig del av någonting som går utanför normen. Vi kommer att beröra ämnet, men på grund av tidsbrist inte gå vidare in på det vilket är synd eftersom det hade varit väldigt intressant att fördjupa sig vidare i.

1.5 Uppsatsens disposition

I vårt inledande avsnitt presenterar vi sammanfattat vår uppsats och dess syfte, samt motiverar vi vårt uppsatsämne och presenterar uttalat syfte, frågeställningar och avgränsningar. Under rubrik nummer två presenterar vi bakgrunden för uppsatsen. I det tredje avsnittet redogör vi för de tidigare studier som finns på ämnet, detta uppdelat under tre underrubriker. Efter detta presenterar vi de teorier analysen i denna uppsats kommer att baseras på. I avsnitt fem redogör vi för de metoder vi använt. Vi berör i metodkapitlet bland annat insamlingsmetoder, tillvägagångssätt, urval, etiska överväganden och förförståelse. Analys i denna uppsats presenteras under punkt sex, vilken har flertalet underrubriker för att ge en enkel överblick över olika centrala delar av analys och resultat. I detta avsnitt presenterar vi även de slutsatser vi kan dra utifrån vår analys och empiri. Under avsnitt sju för vi en diskussion kring våra mest centrala och intressanta delar av analysen samt vad för vidare forskning som skulle kunna vara intressant att utveckla.

2. Bakgrund

Nedan presenterar vi ett urval av bakgrundshistoria för att i största möjliga mån söka ge en kontextuell förståelse för uppsatsens ämne. I detta bakgrundskapitel redogörs även för ett antal begrepp som kommer att användas i uppsatsen.

2.1 Homosexualitetens omvandling från socialt problem till socialt fenomen

För att ge en överblick följer nedan några av de årtal som vi anser ger en bild av homosexualitetens resa från att ha varit olaglig, straffbar och klassats som ett socialt problem till att bli lagligt accepterad och ett socialt fenomen. Detta för att komplettera den tidigare forskningen även med en juridisk utgångspunkt. Denna information är tagen från www.rfsl.se (a). Med denna överblick är vår önskan att sätta den empiri vi tagit fram till denna studie i ett historiskt sammanhang, att visa på hur lång tid det tar att förändra samhälleliga normer och svensk lagstiftning.

- 1734 Sverige får sin första rikslag. I denna förbjuds bland annat homosexuella handlingar. Lagen var utformad till att i grunden förbjuda tidelag, detta kom att omfatta även homosexuella handlingar. Att ha sex med djur och att ha sex med någon av samma kön var likställt under denna tid.
- 1864 Sverige inför en ny strafflag. Denna lag säger att den ska förhindra ”onormalt könsumgänge”. Den används nästan enbart för att straffa homosexualitet. I Sverige omfattade denna lag både män och kvinnor, vilket ur en världssynvinkel var ovanligt, dock var det nästan enbart män som kom att dömas.
- 1944 Homosexualitet och homosexuella handlingar avkriminaliseras i Sverige och klassas istället som en sjukdom. Detta betydde dock inte att homosexualitet kom närmre en acceptans i samhället. Under 50-talet sågs homosexualiteten som samhällsfarlig av många och kampanjer fördes runt ämnet.
- 1979 Homosexualitet klassas inte längre som en sjukdom. Socialstyrelsen avskriver detta. Att poängtera även här är att detta per automatik inte medförde en eventuell acceptans av homosexualitet i samhället.
- 1987 Sverige får en diskrimineringslag mot homosexuella. I och med denna lag ökar möjligheten till ett rättvist och jämlikt samhälle.
- 1995 Homosexuella får nu ingå registrerat partnerskap i Sverige. Det innebär att homosexuella partnerskap i stort sett faller under samma lagstiftning som heterosexuella äktenskap. Sverige tillämpar denna lagstiftning efter Norge och Danmark.
- 2009 Från och med den 1 maj blir äktenskapsbalken könsneutral. Homosexuella får nu gifta sig och faller under exakt samma lagstiftning som heterosexuella.

Vi vill dock poängtera att detta är ur ett juridiskt perspektiv och inte helt behöver överensstämma med attityder i hela Sverige. Mycket har hänt de senaste 35 åren, men vi ser

att det finns mycket kvar att göra och det är viktigt att inte glömma bort vår historia och tidigare attityder eftersom de påverkar vårt samhälle än idag.

2.2 Begreppsanvändning

I motsättning till queeteorins utgångspunkt att inte kategorisera människor efter sexuella preferenser (Berg och Wickman 2010), kommer vi i denna uppsats att använda oss av ett antal begrepp som ringar in och kategoriserar de unga kvinnor vi undersökt. Ur ett queeteoriskt perspektiv skulle dessa begrepp kunna ses som ett förringande av individen till att enbart vara sin sexualitet, vilket blir ett problem då vi är mer än bara någon av de kategorier vi placeras i (Mattsson 2010).

För att, i motsättning till queeteorins grund, ha möjlighet att i denna uppsats kategorisera för en ökad förståelse om vad vår uppsats handlar om väljer att utgå från Rydström (1996:88);

Den franske filosofen Michel Foucault och många andra har tidigare skrivit om sekelskiftets sexologer, om strävan att klassificera och därigenom kontrollera människan. /.../ Men hur avgränsar man då som historiker sitt forskningsobjekt? Redan de av Foucault inspirerade konstruktivisterna från 1970-talet lärde att homosexuella inte får ses som en oföränderlig grupp som har existerat i alla tider och samhällen och endast utsatts för varierande grader av förtryck. I stället bör homosexualitet som begrepp ses som en social och kulturell konstruktion, som ett sätt att tolka och göra begripligt en del människors samkönade sexuella aktiviteter.

Rydström (1996) menar dock att en kategorisering av hetero- och homosexualitet kräver ett försök till förståelse om varför det är viktigt att kategorisera människor utifrån deras sexualitet. Vi känner att det för att vara möjligt att genomföra en studie krävs avgränsningar och med det också benämningar på hur avgränsningen gått till och vad vi ämnar undersöka. Rydström (1996) menar att om ett försök till förståelse inte görs så finns problematik med att en sådan åtskillnad ytterligare bekräftar homosexualitet som någonting avvikande som behöver förklaras. Detta är någonting vi vill undvika att göra, även om det i denna uppsats kommer göras en åtskillnad för att beskriva och förtydliga vår forskningsansats.

Begreppet homosexualitet är i denna uppsats baserat på hur respondenterna själva bekräftat att de definierar sin sexualitet och sin sexuella identitet. Då vi frågade hur de skulle beskriva sin sexualitet användes ord som; lesbisk, gay och homosexuell. Samtliga av dessa ord väljer vi att benämna som homosexualitet, även om det i analysen även kommer förekomma användning av lesbisk och gay. Vi kommer, då just homosexualitet, inte är specifikt angiven även använda oss av begreppet icke-heterosexuell. Detta gör vi för att vi, trots att respondenterna uppgav att de är homosexuella, uppfattade en ovilja till att kategorisera sig mer specifikt än som icke-heterosexuell. Vi finner att det i denna uppsats varit viktigt att finna en benämning kvinnorna varit bekväma med, då det för uppsatsens skull funnits anledning att kategorisera för att förstå uppsatsens beröringspunkter. Viktigt att nämna finner vi dock är Butlers (2007) resonemang kring hur kön och genus är socialt konstruerade och alltså föränderliga. Vi vill därför inte med vår benämning ”homosexuell” konstatera att de är homosexuella för alltid, utan snarare att de vid intervju tillfället definierade sig som det.

3. Tidigare forskning

För att kunna fördjupa kunskaperna kring det ämne vi skriver denna uppsats om har vi valt att bryta ner kunskapen i mindre rubriker. Detta eftersom att vi tror att det ger en ökad kunskap och förståelse kring bakgrunden. Delarna i vår uppsats; ”homosexualitet”, ”kvinnor”, ”homosexuella kvinnor” och ”sammanhållning i en mindre stad” finns det forskning kring, men vi har haft svårt att finna någon forskning som belyser alla delar tillsammans. Nedan följer de rubriker som vi funnit relevanta för att ge kunskap kring det syfte vi valt att belysa.

3.1 Homosexualitet som en social konstruktion

Normen för samlevnad, kärlek och åtrå har historiskt sett speglats som något mellan en man och en kvinna. Foucault (2002) beskriver utifrån ett franskt perspektiv om hur äktenskapet mellan man och kvinna vid 1600-talet är normen för sexualitet och samlevnad. Han berättar om hur det vid denna tid och långt fram i historien bestraffade homosexualitet, men straffades gjordes det även för otrohet eller hor. Allt som bröt tvåsamheten var en synd då det överträdde det heliga äktenskapet och skulle därför tillrättavisas. Mattsson (2010) tar oss till Sverige och påminner oss om att även om otrohet och homosexualitet idag inte bestraffas utifrån lag är det ändå starkt normbrytande, vilket vi kommer att återkomma till flertalet gånger.

I slutet av 1800-talet beskrivs homosexuella som en egen art som skulle kontrolleras. Foucault (2002) beskriver även hur samhället genom att separera de homosexuella från de heterosexuella ville undvika spridning av den onormala homosexualitetssjukdomen. Historiskt sett är homosexualiteten som beskrivs främst manlig. Detta menar Centerwall (2000:31), i sin rapport till svenska Skolverket om sexualitet och samlevnad i skolan, visar på hur den kvinnliga homosexualiteten genom tiden har dolts i ett mansdominerat samhälle. Smedler och Drake (2006) bekräftar denna hierarkiska ordning i samhället och menar att det även i nutid finns en hierarki som bekräftar mannen som överordnad kvinnan och att denna hierarkiska överordning går att urskilja även i homosexualitetshistorien.

Homosexualitet har bland annat i en historisk tillbakablick av Brown (2004) beskrivits som en sjukdom, ett biologiskt misstag, ett avvikande beteende, en synd och som ett utvecklingspsykologiskt fel beroende på när i tiden vi gör historiska nedslag. Ambjörnsson (2006) tar ett stort historiskt kliv till 1960 och 70-talets Sverige, där homosexualiteten började vinna acceptans, vilket visar att kvinnor i gayrörelsen känt sig marginaliserade och många av dem sökte sig istället till kvinnorörelsen.

Acceptansen för homosexuella relationer har i dagens Sverige ökat (Johansson 2006). Detta påvisar även en rapport från 2007 gjord av opinionsinstitutet Pew Research Center där frågan om homosexualitet ska vara accepterat (accepted) eller avvisat (rejected). Siffrorna i denna studie visar att 86% av de tillfrågade svenskarna svarar att homosexualitet ska vara accepterat, medan endast 9% menar att det borde vara avvisat. Frågan var ställd utifrån ett religions- och moralsperspektiv. Även i modern tid finns dock synen på homosexualitet som något onaturligt kvar hos många. Ambjörnssons avhandling *I en klass för sig. Genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer* från 2003 visar på attityder som att homosexuella inte borde få ha barn och att ”det bara är fel”. Ambjörnsson (2003) påvisar också hur homosexuella kvinnor ses som mindre sexuella än homosexuella män, att det är lättare att föreställa sig sex mellan två män än två kvinnor. Att vara böj, som Ambjörnsson uttrycker sig, ses dock av

gymnasietjejerna i studien som äckligare än att vara lesbisk – och detta beror främst på den sexuella aktiviteten.

Dessa ovanstående studier har med fokus på historia, begreppsformuleringar och attityder kring homosexualitet bidragit till en ökad kunskap om en normbrytande sexualitet. Homosexualiteten har gått från att vara olaglig till laglig, även om normer och värderingar fortfarande ligger kvar i samhället än idag. Vår önskan med att lyfta upp dessa studier som fokuserar på homosexualitetens historiska gång är att få möjlighet att vara med och framhäva dagens förhållningssätt utifrån ett personligt perspektiv, vilket är det perspektiv vi saknat.

3.2 Kvinnliga könsroller och dess förväntningar

Butler (2006) påpekar att det genus en identifierar sig med inte nödvändigtvis styr vilken sexualitet en har och H. Larsson (2005) menar att det inte går att se sexualiteten utan att koppla den till kön. Även i icke-homosexuella sexuella relationer ses mannens sexualitet som överlägsen kvinnans (Larsson och Backman 2011). Det betyder att kvinnan har svårt att stå på egna sexuella ben, då hennes sexualitet alltid ses i relation till mannens. Ett exempel på hur männen ses som beroende av sexualiteten är då Engelstad (2006) skriver hur Aristofanes, en komediförfattare i det gamla Aten, i pjäsen *Lysistrate* skildrar hur kvinnor sexstrejkade för att få männen att sluta kriga mot Sparta. Detta belyser alltså mannens sexualitet som större än kvinnans eftersom kvinnorna kunde låta bli sex, medan en strejk skulle göra att männen slutade kriga eftersom de inte skulle kunna vara utan det. Helmius (2004) pekar på hur sexualiteten alltid tillhört mannen, att kvinnan i all tid uppfostrats till att inte vara sexuell eller lära känna sig själv sexuellt.

Sjögren och Jonstoj (2009) pekar på hur kvinnans underlägsenhet överlag gentemot mannen beror på att mannen ses som norm i samhället. De stödjer sin tes genom att rada upp ett par situationer där mannen värderas högre; män har överlag högre lön och fotboll heter fotboll för män, medan det kallas damfotboll för kvinnor. Mattsson (2010) ger ett historiskt perspektiv på kvinnans underlägsenhet genom att redogöra för hur kvinnor tidigare tolkats som mindre utvecklade än män. Normen var alltså att vara man, och kvinnan hade inte lyckats nå dit. Pedroni (2009) visar på hur skillnad mellan män och kvinnor i historien och nutiden delats och delas upp i dikotomier; kropp och sinne, natur och kultur, förnuft och känsla. Kvinnorna tilldelas sinne, kultur och känsla vilket värderas som mindre värt än männens mer handfasta egenskaper som kropp, natur och förnuft.

Begreppen maskulin och feminin menar Butler (2006) måste tydliggöras att de är föränderliga och behöver ses i relation till sin historiska och geografiska kontext. Sjögren och Jonstoj (2009) menar att de kvinnliga förväntningarna inte kan ses för sig själva, utan måste förstås i relation till förväntningar på män. Att vara kvinnlig innebär att vara det som manlig inte är. Ambjörnsson (2006) presenterar att det för att framstå som en riktig kvinna krävs ett antal motprestationer – kvinnan ska begära det andra könet, ha en kvinnokropp och uppträda enligt vad samhället har för förväntningar på en kvinna. Om kvinnan inte uppfyller detta menar Ambjörnsson (2006) att det kan uppstå förvirring för omvärlden. Berg (2009) förklarar detta som en social konstruktion – vi *är* inte någonting, utan vi blir kvinnor och män vid interaktion med andra. Detta börjar redan vid födseln då vi genast kategoriseras som pojke eller flicka. Mattsson (2010) pekar på hur de könsbundna förväntningarna speglas i hur vi blir bemötta och bemöter andra – att vara man är i samhället normen, vilket gör att mannen till större grad är könsneutral, medan kvinnan synliggörs och definieras som just kvinna. Då vi upprepade gånger agerar i vad som uppfattas i enlighet med vårt kön är vi med och stärker könsnormerna

(Atkinsona, Kirtonb och Sumnall 2012). Mattsson (2010) klargör dock att all maskulinitet och alla män inte är överlägsna all femininitet och alla kvinnor i alla situationer. En mer intersektionalistisk syn på män och kvinnor ger, säger Mattsson (2010), en mer nyanserad bild som tar in faktorer bland annat som etnicitet, sexualitet, ålder och klass.

Kvinnan ses alltså inte själv, utan i förhållande till mannen. Ovanstående studier visar att denna kategorisering har en hierarkisk ordning. Vi fann detta väldigt intressant att det fanns så väl dokumenterat och erkänt eftersom det är någonting vi uppfattar fortfarande debatteras i dagens samhälle.

3.3 Sexuell identitet och lesbiskhet

Hammarén och Johansson (2009) skriver om identitet som både kontextuell och relationell. De menar att identiteten och även sexualiteten skapas både från vad vi inte är och i relation till just det. Lundahl (1998) skriver i sin bok *Lesbisk identitet* om hur kontexten är central för förståelsen av identiteten. Hon menar att vilka kategorier som finns tillgängliga i samhället är grunden för identitetsskapandet – att antingen sälla sig till någon av dessa kategorier eller att vara motsatsen till någon av de rådande kategorierna. Butler (2007) talar om hur flerfaldiga identifikationer kan slå ut varandra. Hon menar hur kategorin kvinna har egenskaper kopplade till sig och att dessa egenskaper kan krocka med andra kategoriers egenskaper en identifierar sig med. Martinsson och Reimers (2010) beskriver detta genom att förklara svårigheterna med att leva utanför normer eftersom samhället är uppbyggt på dessa. De menar att känna, handla eller ha begär utanför den samhälleliga normen medför stora svårigheter.

Lindholm och Nilsson (2005) presenterar bilden av hur det var lättare att under 1950 och 60-talet i Sverige vara homosexuell kvinna än homosexuell man. De visar en bild av hur kvinnors sexualitet oavsett läggning skedde i en relation och i en privat sfär, i hemmet, och därför var mindre hotad eftersom den inte syntes. Lundahl (2001) menar också att kvinnors intimitet under denna tid inte alltid tolkades eller sågs som sexuell, vilket även det bidrog till att det var enklare för kvinnor att uttrycka homosexualitet än för män. Centerwalls (1997) intervjuer med homosexuella kvinnor vittnar dock om hur många av kvinnornas homosexualitet inte blivit erkänd och inte setts som ”riktig”. Butler (2007) skriver om hur en förlust av en homosexuell identitet inte endast innebär en förlust av ett objekt, en person, utan även en förnekelse av ett begär – känslorna ifrågasätts och förnekas, vilket är större än en förlust av endast ett objekt. Lundahl (2001) fortsätter med att beskriva hur homosexuella kvinnor, som inte till utseendet stämde överens med den stereotypa föreställningen om den maskulina homosexuella kvinnan, kunde leva förhållandevis obehindrat i en samkönad relation eller intimitet. En slutsats dragen av Ambjörnsson (2006), utifrån en av hennes tidigare studier från början av 2000-talet av gymnasieelever där en kvinna levde som öppet homosexuell, är att det inte var själva homosexualiteten som ifrågasattes utan det var de manliga uttryck och attribut som äventyrade hennes genuskategori som sattes i fokus. Det lades alltså ett större fokus på att kvinnan var ”manlig” än att hon var homosexuell.

Lindholm och Nilssons (2005) bild av den kvinnliga homosexuella sexualiteten i en privat sfär och en relation visar Lundahl (1998:168ff) lever kvar i sin studie i boken *Lesbisk identitet*. I denna presenterar hon slutsatser om hur intervjupersonerna menar att sexualitetens betydelse starkt är kopplad till en kärleksfull monogam relation. I likhet med Larsson och Backmans (2011) beskrivning om hur kvinnans sexualitet är underordnad menar intervjupersonerna i Lundahls (1998) bok att deras sexualitet inte är någonting som behöver tillfredsställas, utan att gemenskap och trygghet värderas högre. Lundahl (1998:178) fortsätter

även med att berätta hur betoning av sexualitetens betydelse eller otrohet klassas som manligt av de intervjuade.

Sammanfattningsvis kan vi dra slutsatsen att precis som kvinnan, vi diskuterade under föregående rubrik, inte ses för sig själv utan i förhållande till mannen, ses inte heller homosexualitet utan att förhålla sig till heterosexualitet. Inom homosexualiteten ses inte heller kvinnlig homosexualitet, eller sexualitet, utan att förhålla sig till mannens homosexualitet eller sexualitet. De olika sexualiteterna ges också egenskaper som behöver levas upp till och uppfylls inte dessa blir du ifrågasatt. Den hierarkiska ordningen skulle då kunna uppfattas gälla även sexuell identitet.

4. Teoretiska utgångspunkter

Nedan presenterar vi de teoretiska utgångspunkter vi valt att använda oss av i denna studie. Vi har valt att fokusera på en renodlad teori och två centrala begrepp för att försöka ge struktur till analysen. Vi har valt att lägga fokus på en teori eftersom vi uppfattar att queerteorin ger en bred överblick och väl passar ihop med ämnet för denna uppsats. Begreppen heteronormativitet och normalitet finner vi kompletterar teorin väl. Vi fann även att begreppen också var ständigt närvarande både i tidigare forskning, queerteorin och under intervjutillfällena vilket är ytterligare en anledning till att vi valt att teoretisera, problematisera och göra dem centrala i denna uppsats.

4.1 Queerteori

Kulick (2005) skriver hur det aldrig funnits en enskild sann queerteori och Rosenberg (2002a) beskriver att detta leder till att queerteori inte är enhetlig, utan ett begrepp för kritiska förhållningssätt till rådande normer. Genom att använda sig av en queerteoretisk syn på sexualitet ses och förstås sexualitet som någonting i ständig omvandling (www.rfsl.se b). Butler (2007) beskriver hur både kön och sexualitet i queerteorin ses som sociala konstruktioner. H. Larsson (2005) fortsätter med att förklara hur det ur ett queerteoretiskt perspektiv går att peka på och ifrågasätta den könsmaktsordning som dominerar i samhället, just för att sexualitet och kön är föränderliga. Vad queerforskning går ut på menar Mattsson (2010) är att utmana och kritisera hur heterosexualitet konstrueras som den rätta sexualiteten, snarare än att gå in i detalj på homo-, bi- och transsexuellas levnadsvillkor. Genom att se sexualitet som någonting i ständig förändring ifrågasätter queerteorin också heterosexualitetens normerande funktion och hur homosexualitet och heterosexualitet ses som motpoler och uteslutande varandra (www.rfsl.se b). Att queerteori är svår att definiera och enkelt förklara kan bero på att teorin är uppbyggd på en skepsis mot att kategorisera och fastställa definitioner (Rydström 1996), och just därför finns det svårigheter att sätta ramarna för queerteorin.

Kulick (1996) utmanar synen på heterosexualitet som naturlig i sin artikel *Queer Theory: Vad är det och vad är det bra för?* genom att besvara invändningen om hur heterosexualitet behövs för att människosläktet inte ska dö ut med;

Svaret på den invändningen är att människosläktet inte fortlever p.g.a. hetero-sexualitet, utan på grund av att det föds barn. Och för att det ska födas barn är det enda som krävs, att ett antal kvinnor ibland blir gravida. Hur dessa kvinnor blir gravida, dvs. hur de bär sig åt för att sädesvätska ska hamna i deras livmoder och där eventuellt befrukta en äggcell, är någonting som kan skötas på en mängd olika sätt - inklusive sätt som inte kräver en mans fysiska närvaro (vilket är någonting de flesta lesbiska mödrar glatt kan intyga).
(Kulick 1996:10)

Queerteorin ifrågasätter alltså rådande normer och kritiserar det som ses som och hävdas vara det normala i samhället. Berg och Wickman (2010) sammanfattar queerteorins grund genom att säga att relationer mellan faktorerna kön, genus och sexuellt begär är det centrala. Kulick (1996) ger alltså grunden för queerteorin, att det inte finns någon sexuell norm att leva efter – heterosexualitet ses inom queerteori inte som en biologisk sanning.

Att queerteori är brett och inte har några skarpa linjer menar Ambjörnsson (2006) gör att det lätt kan bli förvirrat. Förvirringen ligger i att det inte finns en queerteori, utan att det snarare är ett samlingsnamn på olika perspektiv som är kritiskt granskande till samhället och dess normer. Detta förhållningssätt till queerteorin ger Berg och Wickman (2010) ytterligare bekräftelse till genom att beskriva hur queerteorin är i ständig förändring och något som kretsar kring ett antal teman, snarare än att ha en bestämd form. Ambjörnsson (2006:36ff) fyller på med att beskriva hur queerteoretiker är ute efter att undersöka hur sexualiteten organiseras, regleras och upplevs och hur identitet, handling och normer vävs samman.

Rosenberg (2002a:12) beskriver hur det finns en syn på att ju mer akademiskt accepterad queerteorin blir desto mindre queer blir den då det innebär en normalisering av begreppet, något som inte stämmer överens med queerteorins grundtanke om att kritisera och utmana rådande normer. Kulick (2005:19) beskriver det som ironiskt att en samling radikala perspektiv, vilket queer innefattar, har använts till den grad att de inte längre ses som radikala.

Avslutningsvis vill vi poängtera att vi kommer låta ett queerteoretiskt perspektiv ligga över hela denna uppsats, detta trots att vi kommer att behöva kategorisera och definiera både kön och sexualitet. Vår utgångspunkt är att försöka utmana och kritisera de självklara normer som vi uppfattar finns i samhället med att i denna uppsats problematisera hur begreppet homosexualitet konstrueras som något sexuellt avvikande.

4.1.1 Heteronormativitet

Rosenberg (2002b) förklarar heteronormativitet som antagandet att alla är heterosexuella och det naturliga sättet att leva är heterosexuellt. Sjögren och Jonstoj (2009) menar att heteronormativitet utgår från att det endast finns två separata biologiska kön, man och kvinna, och att vi föds in i ett av dessa kön. De fortsätter med att förklara hur det till dessa kön finns förväntningar på hur en ska agera i enlighet med könstillhörigheten. Den som avviker från heteronormen, i och med begär eller agerande, blir avvikande och fel eftersom heteronormativiteten är aktivt normerande (Rosenberg 2002b). Frisé (2006) menar att heteronormen i dagens samhälle är väldigt stark – vi förutsätter att alla är heterosexuella tills någon sagt sig vara avvikande.

Anledningen till att vi valt att använda oss av heteronormativitet som utgångspunkt i denna uppsats är att den väl kompletterar queerteorins tankar om kön och sexualitet som socialt konstruerat. Att få ett komplement i form av heteronormativiteten till queerteorin ger, tycker vi, en bredare bild av vad det finns för utgångspunkter gällande sexualitet. Ambjörnsson (2006) beskriver att heteronormativitet, snarare än heterosexuellt, pekar på det bakomliggande normsystemets uppbyggnad. Detta eftersom det är detta normsystem som bibehåller heterosexuellt som det naturliga sättet att leva – ett visst sorts liv blir mer attraktivt, förespråkade och premierat i samhället. Ett samhällsligt tecken på hur heterosexuell samlevnad premieras är då heterosexuella par förväntas reproducera och befolka jorden, medan det inte alls sätts samma förväntningar på ett homosexuellt par och att få barn ses som någonting fint då det bidrar till samhället (Ambjörnsson 2006).

Förväntningar enligt heteronormativiteten är att en kvinna bör ha ett kvinnligt socialt kön och hon förväntas agera i enlighet med detta och åtrå en biologisk man (Sjögren och Jonstoj 2009). Rosenberg (2002b) beskriver hur dessa normer oftast är osynliga fram till någon bryter mot dem. Att vara heterosexuell ses alltså inte som en norm förrän någon kommer ut som homosexuell. Det är först då normsystemet blir tydligt och synliggjort. Mattsson (2010)

beskriver hur detta normsystem upprätthålls genom att antaganden om heterosexualitet som den normala sexualiteten är med och konstruerar heterosexualiteten som sann och riktig. Andra sexualiteter hamnar i bakgrund av heterosexualitet och blir avvikande i och med heterosexualitetens normerande ställning.

Normalitet och avvikelse är något som upprepade gånger tas upp i samband med heteronormativitet. Homosexualitet är idag inte lika normbrytande som förr, samtidigt som heteronormen är stark i Sverige. Vad normal innefattar kommer vi att beröra mer under följande avsnitt.

4.2 Normalitet

För att se normaliteten krävs någonting som klassas som onormalt. Ambjörnsson (2006) beskriver detta i sin bok *Vad är queer?*;

För att framstå som normal krävs att vissa människor pekats ut som onormala. Det "onormala" blir alltså en tacksam utgångspunkt om vi vill komma normen på spåren.

Ambjörnsson (2006:114).

Att heterosexualiteten i samhället ses som det normala, gör att det som går utanför det blir till det onormala. Homosexualitet ingår inte i det normala och blir därför avvikande (Ambjörnsson 2006). Kontexten för vad som är normalt har dock en stor betydelse och Butler (2006) skriver om hur normer inte alltid stämmer utanför sitt tillämpningsfält. På olika arenor finns olika syn på normalitet. Detta är också i ständig förändring och kan skilja mycket åt beroende på tid och rum. Butler (2006) skriver hur normen är ett mått på standarden och vanligheten av sammanhanget och sammanhanget skapar normen. Häggström-Nordin (2009) skriver hur en norm talar om vilka regler som gäller i en gemenskap. I Sverige har heterosexualitet alltid varit den dominerande och mest "rätta" sexualiteten (Mattsson 2010). Hur avvikande homosexualitet varit i jämförelse med heterosexualitet har dock varierat: fram till 1944 var homosexualitet en kriminell handling och från 1944 fram till 1979 klassades det som en sjukdom (www.rfsl.se a). Idag är homosexuella personer likställda med heterosexuella personer i lagen, men detta behöver inte betyda att samhällets attityder nödvändigtvis förändrats lika fort. Detta betyder att homosexualitet idag inte ses som lika normbrytande som innan 1979, utan har ökat i acceptans (Johansson 2006). Mattsson (2010) påpekar dock att det fortfarande är normbrytande, om än inte i lika stor utsträckning som förr.

4.3 Social kategorisering och social identifikation

För att söka förklaring på mindre städers sammanhållning fann vi social kategorisering och social identifikation som två centrala begrepp. Dessa förklarar hur människor, snarare än att se sig som individer, tenderar att uppfatta och kategorisera sig själva som medlemmar i en grupp (Haslam et al 2003). Dessa grupper kan variera i storlek från en mindre grupp till ett samhälle, men Bartram et al (2014) menar att de oftast är starkare om det är mindre grupper. Haslam et al (2003) fortsätter med att förklara hur detta fenomen, kallat social kategorisering, antingen är en medveten och aktiv handling av individen som söker sig efter specifika konstellationer beroende på abstrakta preferenser som social klass, sexualitet eller intressen, eller beror på omgivningens uppfattning av gruppen. Hammarén (2009) skriver i sitt kapitel "Finns "invandrarkillen"?" i boken *Ungdomar, sexualitet och relationer* hur sociala kategoriseringar dock inte ska ses och/eller förstås isolerat, utan tillsammans och i relation

med andra. Detta menar han beror på att allt, även identitet och sociala kategoriseringar, upplevs, erfars och uttrycks individuellt. Det ska trots detta inte glömmas bort att gruppen har en direkt påverkan på individen (Haslam et al 2003). Haslam (2004) menar att detta beror på en socialisering in i gruppen som medför en kollektiv identitet vilken individen vill upprätthålla för att vara kvar i det sociala sammanhanget. Haslam et al (2003) förklarar att upprätthållandet av sitt medlemskap i gruppen är viktigt eftersom vi tenderar att tycka att de grupper vi tillhör är bättre än andra grupper. Detta menar de inte ska ses som en individuell bedömning av individerna utanför gruppen, utan känslan att vara med i gruppen.

Viktigt tycker vi är att poängtera att kategorisering är nödvändigt för oss. Mattsson (2010) menar att kategorisering behövs för att sortera upp världen omkring och i oss.

Med begreppet social identifikation kan vi besvara frågan hur vi upplever oss själva i sociala kontexter (Haslam et al 2003). Haslam (2004) menar att vår uppfattning av världen sker utifrån en social kontext som består av strukturer och normer. Bartram et al (2014) menar att om gruppen är stark blir identifikationen med den också stark, men om gruppen är svag hamnar identifikationen snarare hos individen än hos kollektivet. Haslam (2004) skriver att en social identifikation med gruppen medför en känsla av att dela mål, värderingar och intressen med andra vilket ger individen mening. Detta menar han även hjälper individen att bygga upp sin egen personliga identifikation. Heise (1989) skriver hur en kollektiv identitet dock behöver underhållas för att upprätthållas. Han menar att individen behöver interagera med andra ur gruppen för att behålla identifikationen med den. Ju starkare individen känner för gruppen desto mer lojal blir denne också, vilket gör att individen personligt ställer upp för gruppen som i sin tur skapar en social sammanhållning (Bartram et al 2014).

Vi valde att använda oss av social kategorisering och social identifikation för att förstå hur mindre städers sammanhållning påverkar individen och dess värderingar och handlingar. Vi saknade information om mindre städers sammanhållning och valde därför denna ingång istället för att öka förståelsen kring gemenskap i grupper. Sammanfattningsvis kan grupper förstås utifrån dess kollektiv av individer - hur gruppens identitet skapas och upprätthålls av individer och samtidigt formar och påverkar individernas identitet.

5. Metod

Nedan presenteras och diskuteras bland annat våra val av insamlings- och analysmetod, aidentifiering, etiska överväganden och urval. Vi har försökt att på ett så tydligt och pedagogiskt sätt som möjligt förklara hur vi gått tillväga. Detta för att ge största möjlighet till att replikera undersökningsmetoden och resultatet samt att ge en transparens till arbetet vi utfört. Sammanfattningsvis har vi i denna uppsats använt oss av fyra kvalitativa intervjuer gjorda i två av respondenternas hem i stad X.

5.1 Förförståelse

Thomassen (2007) beskriver förförståelse som antaganden, förväntningar och tolkningar vilka är byggda på hur vi tidigare upplevt liknande situationer. Thurén (2007) menar att vi alltså ser och tolkar världen med grund i hur våra erfarenheter tidigare tett sig. Innan uppsatsarbetets början hade vi en förförståelse om hur livet som icke-heterosexuell kunde vara och upplevas och hur icke-heterosexuella upplevde identiteten med sexualiteten. Vissa av våra förutfattade meningar har vi fått bekräftade, att respondenterna till en viss grad upplever att det ibland kan vara jobbigt att leva utanför normen, medan vi om andra fått arbeta om vår förståelse, om hur den sexualiteten en inte verkar ha någon större betydelse för individens identitet.

Thurén (2007) beskriver också hur vi socialiseras in i viss förförståelse och efter att ha träffat dessa fyra kvinnor ser vi tydligt hur påverkade vi varit, och är, av samhällets heteronorm. Vår förhoppning är att vi efter detta uppsatsarbete i vardagen ska bli ytterligare mer kritiska till och/eller medvetna om de rådande normerna och samhälleliga hierarkierna, något vi innan denna uppsats trodde att vi redan var.

5.2 Metodval

Efter formulering av syftet till denna studie föll valet naturligt på en kvalitativ metod, detta för att få ett så brett helhetsperspektiv på en subjektiv nivå som vi ansåg det vara möjligt att få. Att fokusera på individens känslor och tankar kring en normbrytande sexualitet var vår utgångspunkt, så vid framtagning av empirin vilken denna studie grundas på valde vi att använda oss av en kvalitativ intervjuform. En öppen intervjuform fick vara utgångspunkt för att öppna upp för respondenternas subjektiva upplevelser och berättelse. Detta för att i analysdelen sedan kunna tolka respondenternas kognitiva emotionella upplevelsevärld och försöka komma på djupet av en annan människa (S. Larsson 2005), vilkens berättelse vi fann av betydande vikt. Vår önskan att nå en förklaring om hur det är att leva som icke-heterosexuell i en mindre stad upplever vi inte går att nå på något annat sätt än genom en kvalitativ insamlingsmetod. Vårt mål är att i denna studie lägga fokus på och analysera respondenternas ord snarare än att avpersonifiera dem till siffror (Kvale och Brinkmann 2009).

Genom att formulera syftet utifrån respondenternas upplevelser och känslor riktades vår empiriinsamling mot det kvalitativa området, detta eftersom vi tror att det i en kvantitativ studie hade inneburit att känslor och individuella upplevelser hade förlorats i statistiken. Vid vår interaktion vid intervjutillfällena skapar vi tillsammans med respondenterna sammanhanget (Kvale och Brinkmann 2009). Detta gör att vi, trots att vi har försökt hålla en neutral position, påverkat kontexten som i sin tur kan ha kommit att påverka respondenternas svar. Med en kvantitativ empiriinsamlingsform hade vi kunnat nå ut till fler och analysera utifrån ett övergripande perspektiv, men undkommit att komma ner på individnivå vilket var vårt huvudsyfte.

I valet av analysmodell för tolkningen av empiri i denna uppsats kommer vi att använda oss av hermeneutik och en modell sprungen ur hermeneutiken. Thurén (2007) menar att grundtanken med hermeneutik är att den egna personen alltid är utgångspunkten för förståelse, detta gör att en kvalitativ analys tolkad genom hermeneutiken inte är allmängiltig utan snarare bidrar med ett perspektiv av problemet, situationen eller fenomenet. Thomassen (2007) menar att hermeneutiken handlar om att leva sig in i en annan människas liv. Att det viktiga är att förstå snarare än att begripa eller förklara. Thomassen (2007) fortsätter med att beskriva hur vi kan ha möjlighet att förstå en annan människa om vi får ta del av sammanhanget, detta genom att använda oss av den gemensamma förståelsen.

En utgrening ur hermeneutiken vi kommer att använda oss av i analysdelen i denna studie är meningstolkning för att göra vår tematiska analys. Detta för att kunna ta det direkta citatet och utveckla det till någonting större för att finna strukturer och teman (Kvale och Brinkmann 2009). Kvale och Brinkmann (2009) beskriver hur temat sedan sätts i en kontext snarare än att den enskilda berättelsen eller det specifika citatet gör det. Vi har valt att använda oss av meningstolkning istället för fenomenologi eftersom det är just teman och strukturerna vi är intresserade av. Detta eftersom fenomenologin snarare riktar sig mot att uppmärksamma världen så som den upplevs ur ett subjektivt perspektiv (Thomassen 2007) med de konkreta citaten från respondenterna i fokus. Vi kommer dock hämta inspiration från fenomenologin då vi fortsättningsvis är intresserade av den upplevda erfarenhetsvärlden och inte förminska eller glömma bort respondenternas upplevelser (Kvale och Brinkmann 2009).

5.3 Urval

För att få tag på respondenter som uppfyllde kriterierna för vad vi ville undersöka i denna uppsats har vi använt oss av ett snöbollsurval. Vi har bett en, som vi anser, lämplig person med många kontakter rekommendera intervjupersoner (Billinger 2005). Till personen som rekommenderade respondenter har vi givit följande direktiv; personen i fråga ska vara mellan 20 och 35 år, kvinna, homosexuell och för tillfället boende i stad X. Genom detta fick vi tag på fyra personer som uppfyllde kriterierna samt var villiga och tillgängliga för en intervju. Vi hade önskat ha fler respondenter att välja mellan för att kunna skapa en större bredd av personer med olika bakgrunder och kunna använda oss av ett snävare åldersspann. Vi anser dock att de fyra personer vi hade möjlighet att intervjua bidrog till att besvara vårt syfte och gav olika syn på hur det är att vara normbrytande gällande sexualitet. Vi anser, trots att vi inte fick möjlighet att handplocka våra respondenter, att vi fick en spridning av bakgrund, etnicitet och klass.

Det kan tänkas att vi vid valet av denna urvalsmetod förlorar representativiteten och generaliserbarheten hos våra respondenter, då vi med en annan metod kunnat få en bredare spridning. Eftersom vi varit ute efter personliga berättelser och upplevelser har vi dock uppfattat bortfallet av representativitet som acceptabelt. Vi finner att vi istället vunnit mycket på att använda oss av ett snöbollsurval då vi anser att de gav oss mest, bäst och snabbast kontakt med homosexuella kvinnor mellan 20 och 35 år i stad X.

5.4 Tillvägagångssätt

Innan intervjutillfällena mailade vi ut ett informationsblad till de tilltänkta respondenterna. I detta informationsblad fanns information om syftet för uppsatsen presenterat. I informationsbladet fanns även information om hur anonymisering och transkribering skulle

ske. Det framgick där också att de när som helst under intervjun kunde välja att avbryta eller avböja att svara på någon eller några frågor, detta utan att bli ifrågasatta. Vi belyste även hur det som framkommer under intervjutillfället enbart kommer att användas till denna studie.

Vid början av intervjuerna, som genomfördes i två olika lägenheter tillhörande två av respondenterna i stad X, återberättade vi även vad som stod i informationsbladet. Vi frågade dem om det gick bra att vi spelade in intervjuerna, samtliga respondenter svarade ja. Efter intervjuerna var klara stannade vi kvar ett par timmar och diskuterade med respondenterna på en vardaglig nivå. Under dessa samtal framkom information vi fann intressant att ta med i denna uppsats och bad därför om lov att få komplettera denna information till intervjuerna. I efterhand kan vi konstatera att det hade varit spännande att kalla samtliga respondenter till en fokusgrupp utöver intervjuerna, detta för att även ha spelat in intressanta tankegångar som uppkom i en gruppdiskussion.

Att finna medverkande till denna studie som passade in i våra urvalskriterier har varit svårt. Till en början var tanken att vi skulle intervjua fem respondenter, men en av de tilltänkta har vi utan framgång upprepade gånger försökt att nå. Vi förstod efter negligering av våra förfrågningar att denna tilltänkta respondent antingen inte hade möjlighet eller intresse av att medverka. Detta innebar för oss att studien kom att grunda sig på fyra personer istället för fem. Efter intervjutillfällena ansåg vi att detta var tillräckligt ändå med grund i att vi fick många utförliga svar som vi fann besvarade våra frågeställningar.

Vid transkriberingen av materialet kände vi att en komplettering av ett ofullständigt svar behövdes och valde att göra den kompletteringen genom att kontakta respondenten via sms. Respondenten ringde sedan upp oss och vi genomförde en kort kompletterande intervju. En komplettering av information skulle vi också skriftligt få av en annan av respondenterna, vilket vi tyvärr inte mottagit. Vi finner ändå att vi har tillräckligt underlag för att analysera och ge ett försök till att besvara syftet.

Presentationen av respondenterna skrev vi med underlag från vad de i sina intervjuer berättat. Respondenterna visste vid intervjutillfället att en presentation skulle göras och finnas med i uppsatsen. Vi fick vid detta tillfälle godkännande att skriva och publicera en presentation i uppsatsen. Vi skickade sedan ut dessa presentationer för godkännande för att säkerställa innehållet och det fingerade namnet till respondenterna och två av fyra godkände dem. Resterande två har vi inte kunnat komma i kontakt med, men då de under intervjutillfället godkänt att en skriftlig presentation skulle skrivas samt publiceras och vi endast utgått från respondenternas utsagor valde vi att publicera dessa.

5.5 Intervjuutskrifter

Vi valde att efter intervjuerna transkribera materialet som fanns inspelat på en mobiltelefon. Detta eftersom vår uppsats till stor del består av direkta citat från respondenterna. Vi såg denna metod som nödvändig för att korrekt kunna återberätta vad respondenterna faktiskt säger och även om transkriberingen varit tidskrävande finner vi att det varit behövligt. Vid transkriberingen lyssnade vi på det inspelade materialet och skrev sedan under tiden vi lyssnade på intervjun ned det som sades – ord för ord. Vissa utfyllnadsord har dock plockats bort från våra frågor, till exempel ord som *ehm* eller *typ*, dessa ord har dock inte plockats bort från respondenternas svar för att ge en så rättvis bild som möjligt. Direkt vid transkriberingen har även en anonymisering gjorts – städer, personer och jobb har fått andra namn än det som sagts under intervjutillfället.

5.6 Analysmetod

Vi har valt att analysera vår empiri genom att välja ut citat från de transkriberade intervjuerna som vi fann intressanta och talande för att besvara våra frågeställningar. Därefter skrev vi ut citaten, läste igenom citaten ytterligare en gång och placerade dem därefter tillsammans med andra citat vi fann var liknande eller berörde liknande saker. Efter detta valde vi att återigen läsa igenom citaten tema för tema och namngav kategorier och efter en till läsning valde vi även att använda oss av underkategorier under vilka vi placerade citaten. Därpå läste vi citaten igen för att kontrollera att de hamnat under rätt kategori och underkategori. Vissa citat fick under denna process byta tema eller kasseras då vi inte tyckte de var relevanta. Bryman (2011) kallar detta för en grundläggande teknik vid kvalitativ dataanalys. Bryman (2011) menar att tema och kod kan användas för samma metod och därför kommer vi i fortsatt text att använda oss av båda begreppen.

De teman vi valde att använda oss av i denna studie var sådana som vi fann vara väldigt talande för vad respondenterna valde att berätta för oss samt som skulle besvara våra frågeställningar. Efter denna kodning uppkom nämligen ytterligare en frågeställning för oss – om den kollektiva identitetens betydelse för individen. Detta då det var någonting vi tyckte var ett intressant tillägg till vårt syfte och tidigare frågeställningar.

Koderna vi använder oss av i denna uppsats är; ”identitet”, ”hur andra reagerat”, ”att stängas ute” och ”upplevelser av att leva och komma ut i stad X”. Vårt första tema, ”identitet”, valde vi att använda oss av eftersom vi uppfattade att respondenterna tydligt diskuterade det och även skiljde på identitetsskapande inom och utom sig. Detta bidrog till att detta tema även fick tre underkategorier; ”jag är”, ”i relation till andra” och ”att sexuellt inte passa in i normen”. Vi upplever att dessa underkategorier ger en bred bild av hur identitet skapas hos respondenterna.

Vår andra kategori, ”hur andra reagerat”, delades även den upp i underkategorier för att göra en distinktion mellan underkategorierna ”vänner och bekanta” och ”familj”. Detta eftersom vi ansåg att respondenterna gjorde stor skillnad mellan dessa två kategorier och betydelsen av deras reaktion.

Rubrikerna ”att stängas ute” och ”upplevelser av att leva och komma ut i stad X” fick inga underrubriker eftersom vi upplevde att de är tillräckligt specifika i sin huvudrubrik att det inte behövdes underkategorier för att göra distinktioner av respondenternas berättelser.

5.7 Etiska överväganden

Det är för oss viktigt att ingen av våra respondenter känt sig påhoppade, blottade eller ifrågasatta under intervjutillfället eller sedan vid en eventuell läsning av denna uppsats. Vi har därför försökt att undvika att intrång av den personliga integriteten skulle ske genom att följa de etiska riktlinjer som bland annat Kvale och Brinkmann (2009) skriver om. Det vi valt att ta fasta på är; att informera om studien, samtyckeskrav, konfidentialitet, vår roll och möjligheten att kontakta oss med frågor och funderingar (Kvale och Brinkmann 2009). Vi har även valt att för respondenterna berätta om det nyttjandekrav Bryman (2011) beskriver handlar om att de uppgifter vi under intervjutillfällena fått ta del av endast kommer att användas till denna studie. Vår förhoppning är att detta lyckats och att ingen av respondenterna ångrar sin

medverkan. Ingen av respondenterna har uttryckt någon form av ånger trots att vi givit dem flertalet möjligheter att kontakta oss på och dra tillbaka sin medverkan.

Vid val av plats för intervjuerna valdes, med godkännande, två av respondenternas hem. Detta tror vi bidrog till en mer avslappnad stämning under intervjun då respondenterna spelade på sin hemmaplan. Vi tog oss även tid till att samtala vardagligt med respondenterna både före och efter intervjun. I och med att vi kom hem till respondenterna kan vi ha äventyrat att all information inte berättats. Kanske utelämnar respondenterna omedvetet viss information då den är självklar i rummet. Det finns då en risk att vi som nya i sammanhanget därför inte kan uppfatta vad som sägs mellan raderna. Kvale och Brinkmann (2009) belyser också att genom att skapa en för intim stämning oss och respondenterna emellan finns risken att respondenterna upplevt någon form av "falsk trygghet" och kanske berättat mer än de till en början önskat. Att vi då givit dem möjligheten att låta bli att svara på en fråga kanske respondenterna då ser som ett "svek" att faktiskt tillämpa för den relation vi byggt.

Bryman (2011) beskriver hur det vid en intervjusituation sker en blottning av respondenten. Då våra intervjuer har handlat om respondenternas personliga sexuella identitet anser vi det därför viktigt att intervjupersonerna har fått vara anonyma i denna uppsats. För att i största möjliga mån undvika att respondenterna känt sig blottade under intervjuerna och därefter vid en eventuell läsning av denna uppsats har vi valt att utelämnat eller fingera namnet på känslig information som namn, bostadsort och yrke. Vi valde även att inte behandla områden som etnicitet och klass för att undvika att gå allt för långt in i respondenternas privata sfär. Vår önskan med detta är att ingen av respondenterna känt sig tvingad till att berätta mer än vad de ville och utelämnat mer av sig själva än vad vi innan intervjutillfället uttryckt intresse för.

Vid slutet av intervjutillfällena fick respondenterna som tack för deras medverkan ett presentkort på bio. Detta valde vi att göra då vi tyckte det var viktigt att ge någonting tillbaka till respondenterna då de givit av sig själva och sina personliga erfarenheter och upplevelser. Att en ersättning skulle ges fick respondenterna veta i det informationsblad vi skickade ut innan intervjutillfället. Vid detta tillfälle hade de redan tackat ja till att medverka, så vi tror inte att vår ersättning var en avgörande faktor för att ställa upp på intervju.

För att fokus ska ligga på de individuella berättelser och upplevelser respondenterna tillhandahåller oss i denna studie har namn på städer, människor och dem själva blivit fingerade. Respondenterna har haft möjlighet att godkänna sina fingerade namn och i ett av fallen har det fingerade namnet bytts ut på grund av att namnet var vad en närstående till respondenten hette. I samråd med respondenterna har en presentation av dem formulerats, detta för att i största möjliga mån försöka undvika att respondenterna känner sig blottade vid läsningen eftersom uppsatsen kommer att publiceras fritt för utomstående att läsa. För att i uppsatsen kunna följa de enskilda respondenternas berättelser har vi dock valt att inte anonymisera dem helt, vilket var tanken från början. Vi ansåg det spännande för läsaren och viktigt för oss som författare att kunna dra slutsatser kopplade inte bara till det enskilda citatet, utan sammanhanget det nämnts i och till andra citat under intervjun.

Att stadsnamnet blivit fingerat tycker vi ger ytterligare en dimension av anonymitet till respondenterna. Vi har dock valt att geografiskt demaskera att stad X ligger i Västra Götaland för att kunna ge en fingervisning till fortsatt forskning. För att ge staden ett kontextuellt sammanhang har vi också valt att göra en presentation om stad X, där storlek på staden och kommunikationsmöjligheter finns beskrivna.

5.8 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

Med validitet menas, enligt Thurén (2007), att ha undersökt just det som var tanken att undersöka. För att nå syftet i denna uppsats utökade vi, efter intervjuerna, frågeställningarna från två till tre. Detta för att få de slutsatser intervjuerna generat att hänga ihop (Bryman 2011). Frågeställningen vi lade till syftade endast till att komplettera syftet och var inte någonting som gick långt utanför våra tidigare frågeställningar. För att ha möjlighet att besvara syftet och frågeställningarna denna uppsats bygger på intervjuade vi fyra unga kvinnor som definierar sig som homosexuella då dessa tillhörde den grupp vi ville undersöka. Vid intervjutillfällena har vår intervjuguide följts och få följdfrågor annat än ”varför?”, ”kan du utveckla?” och ”hur menar du?” har använts. Dessa följdfrågor ställdes för att säkerställa att vi förstått respondenten rätt eller för få denne att utveckla sin berättelse.

Med grund i detta anser vi att validiteten i denna uppsats torde vara hög då våra intervjupersoner är relevanta för att besvara syftet och frågeställningarna. Användningen av intervjuer för att nå information kring känslor och berättelser tycker vi även det är det mest relevanta sättet att besvara syftet på.

Thurén (2007) beskriver hur en hög reliabilitet uppnås om undersökningen är korrekt utförd. En hög reliabilitet uppnås alltså om studien är byggd på undersökningar som är kontrollerade och rätt utförda. Något som stärker vår reliabilitet är att vi haft möjlighet att kontrollera och komplettera intervjuerna via telefon eller mailkontakt med respondenterna – något som vid ett tillfälle skett för att komplettera ett, för oss, ofullständigt svar. Lilja (2005) skriver hur det för att uppnå hög reliabilitet behöver ställas frågor som inte är för tolkningsbara eller laddade med värderingar. Detta är någonting vi under skapandet av intervjuguiden i största möjliga mån försökt att undvika och tycker att vi till stor del lyckats bra med.

Bryman (2011) påpekar hur en kvalitativ metodinsamling inte alltid är speciellt lätt att replikera och därför faller i extern reliabilitet. Detta är vi medvetna om och har därför i denna uppsats försökt att visa våra metoder och vår empiri så transparent som möjligt eftersom det finns risk för att samma empiri inte skulle uppnås vid replikation. Bryman (2011) uppger även hur en intern reliabilitet kan anses vara hög då forskargruppen är överens om hur tolkningar av empirin ska ske. Den interna reliabiliteten anser vi därför vara hög då vi kontinuerligt diskuterat, jämfört och problematiserat tolkningar av empirin.

Denna uppsats generaliserbarhet är låg då den inte är talande för varken alla städer i Sverige, eller världen, eller för alla unga homosexuella kvinnor. Kvale och Brinkmann (2009) ställer sig frågan om varför vi egentligen strävar efter generaliserbarhet inom det sociala området. De menar att en kvalitativ metod inte är generaliserbar för alla tider, platser och människor från evighet till evighet och att detta inte heller alltid är meningen med studierna. Vår ansats med denna uppsats är inte, och har aldrig varit, att finna empiri att kunna generalisera på alla, i alla tider och på alla platser.

Vår studie baseras endast på fyra intervjuer och bör därför inte ses som talande för hur samtliga homosexuella kvinnor upplever sin sexualitet, vilket inte heller var syftet med denna uppsats. Denna uppsats och empirin i den får snarare ses som ett exempel på hur det kan vara att leva som icke-heterosexuell kvinna. I ett större forskningssammanhang skulle denna uppsats dock kunna vara med och bidra till en större generaliserbarhet. I likhet med vad Bryman (2011) skriver skulle denna forskning istället för att ses endast för sig själv, kunna ses som en del i ett större sammanhang och kanske utgöra en språngbräda till fortsatt forskning.

5.9 Arbetsfördelning

Under dessa veckor uppsatsarbetet pågått har vi hela tiden arbetat tillsammans med alla de olika delarna studien vilar på. Inget enskilt arbete har förekommit, förutom vid transkribering av intervjuerna då vi av naturliga skäl inte hade möjlighet att skriva ned samma intervju samtidigt i samma dokument. Bortsett från detta har denna uppsats producerats som en gemensam produkt.

5.10 Metodreflektion

Att vi valde att använda oss av kvalitativa intervjuer är någonting vi vid en upprepning av denna studie skulle använda oss av igen, istället för att använda oss av en kvantitativ metod. En skillnad vi skulle göra är dock möjligen att komplettera de enskilda intervjuerna med fokusgrupper för att få en större och mer frambeskrivet kunskap. Vid en fokusgruppintervju skulle vi även kunnat fokuserat mer på den kollektiva identiteten och gjort observationer vid det tillfället. Vid ett användande av fokusgrupp som intervjuform är vår tanke också att vår egen påverkan av intervjun kunde ha minskat. Vid fokusgruppanvändning är det också möjligt att en annan analysmetod hade använts. Detta är dock ingenting vi hade frångått från om vi fått möjlighet att göra om denna uppsats med kvalitativa intervjuer.

6. Analys av empiriskt material

Analysen är uppdelad efter teman vi fann tydliga vid genomgång av empirin. Uppdelningarna är gjorda med rubriker och underrubriker för att tydliggöra vad de kommer att beröra för ämnen. Vår förhoppning är att det ska ge en klar och tydlig översikt över teman och strukturer som vi i analysen kommer att vidröra. Innan analysdelen presenterar vi även respondenterna och stad X för att ge läsaren möjlighet till fördjupad kunskap och sammanhang till citaten.

6.1 Presentation av stad X

Stad X är en centralort i en kommun som har ungefär 40 000 invånare. Kommunen ligger centralt i Västra Götaland och stad X har strax under 25 000 invånare. Staden är lättillgänglig med både tåg och bussar från och till andra närliggande städer. Under intervjuerna har respondenterna flertalet gånger berättat om stadens gayvänlighet och om hur just detta är väldigt speciellt för denna stad. En av respondenterna berättar dock att denna gayvänlighet inte alltid funnits och respondenterna som bott i staden en längre tid vittnar om hur de under sin uppväxt varit rädda för många gånger som varit extrema motståndare till egentligen allt normbrytande. En av respondenterna som är ny i staden berättar om hur hon aldrig upplevt något glåpord eller någon som ifrågasätter hennes sexualitet, utan belyser flera gånger hur staden är väldigt accepterande. Respondenterna säger att alla vet allt om alla i stad X och en respondent berättar om hennes komma ut-process i staden som ”det var ju nästan så man trodde att stad Xs tidning skulle skriva om det som årets nyhet”.

6.2 Presentation av respondenterna

För att som läsare och utomstående ges största möjlighet att förstå och sätta sig in i respondenterna i denna studies situation och upplevelser ger vi här en kort beskrivning av de kvinnor som deltagit.

Andrea är 24 år gammal och har bott i stad X i fyra år. Hon kom ut som homosexuell, eller flata som hon kallar det, i samband med flytten, men berättar om att hon känt att hon dras till tjejer sen hon var yngre. Till stad X flyttade Andrea när hon träffade sin dåvarande flickvän som bodde där. Tidigare bodde hon i utkanten av stad Y som är en större stad ungefär en timme från stad X. Hon beskriver sig som en pratglad och social tjej som är väldigt öppen med sin sexualitet. Andrea har ett par längre förhållanden med killar bakom sig. Just nu dejtjar hon en tjej. Andrea säger att hon idag absolut inte skulle välja att bli kär i en kille, men att hon inte är främmande för att hon i framtiden kanske skulle känna annorlunda. Hon menar att säger det ”klick” så gör det, det – oavsett kön.

Bella har bott i stad X i hela sitt liv och är 31 år gammal. Hon beskrivs i gayvärlden som femme – en feminin flata och upplever att många inte tror att hon är homosexuell på grund av sin femininitet. Bella beskriver detta genom att förklara hur hon då hon bär klänning på krogen inte får några ragg, medan hon när hon klär sig i mer lösa, ”butchiga” kläder får det. Hon berättar att hon kom ut som flata för tre år sen efter att ha blivit blyxtförälskad i en tjej på en fest. Hon gjorde då slut med sin dåvarande pojkvän och beskriver det uppbrottet som svårt, eftersom det var ett stabilt förhållande sedan en lång tid och de hade det bra tillsammans. Bella beskriver sig som glad, pratig och gillar att festa, speciellt på gayställen. Just nu träffar hon en tjej.

Clara är en 22årig student som bott i stad X mer eller mindre hela sitt liv. Hon berättar att hon flyttade från utkanten av stad X in till stad X som fem- eller sexåring. Clara har alltid känt sig homosexuell. Hon kallar sig för ”supergay” och har aldrig känt sig dragen till killar, utan hennes första kärlek var i en tjej redan som sjuåring och hon menar att det inte kändes något speciellt. Att komma ut som homosexuell beskriver Clara som nervigt, men berättar också att det senare visat sig att ungefär hälften av hennes vänner är bisexuella. Hon beskriver det som värre att ta skiten efter att ha kommit ut, snarare än att komma ut. Clara är vad som i gayvärlden kallas för butch, som till skillnad från femme betyder att en är maskulin till stilen.

Danielle är 26 år och har bott i stad X i två och ett halvt år. Innan hon flyttade till stad X, vilket hon gjorde på grund av att hon tröttnade på att pendla, bodde hon i Z som är en mindre stad med runt 10 000 invånare ungefär en halvtimme bort från stad X. Danielle har sen hon var nio år gammal vetat om att hon gillar tjejer, men det var först för två år sen hon kom ut som homosexuell. Hon berättar att hon tidigare gått från förhållande till förhållande med killar eftersom det skulle se bra ut utåt. Danielle berättar att hennes omgivning kallar henne för bisexuell eftersom många runt henne fortfarande hoppas att hon ska träffa en kille, men hon själv kallar sig för homosexuell. Danielle är singel.

6.3 Identitet

Vid tematisering av empirin fann vi en uppdelning av identitetsskapandet hos respondenterna. De skiljde på att tala om sig själva, om hur de är och hur de själva uppfattar sig, och att tala om hur andra ser på dem. Bilden respondenterna ger av den sexuella identiteten uppfattar vi skapas utifrån en interaktion med andra, något de till en viss del uttryckligen berör. Vi valde att även integrera rubriken om att sexuellt inte passa in i normen under identitetsrubriken eftersom vi finner att respondenterna här talade om någonting som berör dem själva och har en del i deras egna identitetsskapande.

6.3.1 Jag är

Den egna identiteten hos respondenterna var något vi hade en önskan om att få veta mer om. På frågan om hur de definierar sin sexualitet svarade Clara till en början att hon var homosexuell och lade sedan till lesbisk. Att Clara specificerar sin kvinnliga roll inom homosexualiteten ser vi beror på hur homosexualitetsbegreppet först och främst haft en manlig dominans. I likhet med Rich (1980) som uppmärksammar hur kvinnors homosexualitet osynliggörs i förmån för männen, ger Clara här bekräftelse på hur begreppet homosexuell inte räcker för att beskriva henne – hon behöver lägga till lesbisk, den kvinnliga varianten av homosexualitet för att förklara och definiera sin sexualitet. Clara fortsätter sitt berättande med att lägga till ytterligare ett begrepp för att definiera sin sexualitet, utöver homosexuell och lesbisk. Hon säger då att hon är;

Bara gay. Supergay.
Clara

Att Clara ytterligare understryker sin homosexualitet, speciellt genom att lägga till att hon är ”supergay”, ger en indikation på hur sexualiteten behöver bekräftas och befastas även i en kontext där det icke-heterosexuella är givet, i ett heteronormativt samhälle. Att Clara understryker att hon är ”supergay” är inte endast en antydning till ett stort motstånd till att räknas som heterosexuell, utan ger även en fingervisning till hierarkier inom homosexualitetskategorin. Detta skulle även kunna ses som ett tvingande till kategorisering,

även om hon inte nödvändigtvis känner behov av att definiera sin sexualitet. Detta blir tydligt i samband med Bellas definition av sin sexualitet.

*Jag definierar ju mig som gay. Rakt av. Fastän jag inte har varit det så länge.
Så jag är väl nygay egentligen om man ska kategorisera mig.*
Bella

Medan Clara, som definierat sig som homosexuell hela sitt liv, kallar sig för ”supergay” kallar sig Bella, som nyligen kommit ut som homosexuell, för ”nygay”. Denna tydliga distinktion av ägandet av begreppet blir tydligt då de sätter sig själva i olika delar av homosexualitetsspektrumet. Eftersom Bella inte definierat sig som homosexuell i mer än 3 år och innan detta levt heterosexuellt i många år, i ett fast, stadigt och långvarigt samboförhållande, behöver hon påpeka sin ”nygayhet” i ett samhälle där heteronormativiteten är stark och sexualiteten ses som fast, i motsats till queerteorins syn på sexualitet som en social konstruktion (Butler 2007). Bella behöver befästa sin nya identitet genom att medvetandegöra övergången från heterosexuell till homosexuell. Haslams (2004) förklaring om hur individer socialiseras in i gruppen och i och med det är lojala mot den för att få stanna kvar i det sociala sammanhanget blir tydligt då Bella pratar om att hon är gay rakt av. Att Bella sedan lägger till att hon är det trots en kort tid i gruppen visar på lojaliteten och ett deltagande i den kollektiva identiteten. Claras självklara plats som homosexuell befästs i relation till Bella, då hennes sexualitet alltid varit självklar och fast. Clara berättar hur hon redan som 7-åring blev kär i en tjej och har sen dess vetat om sin homosexualitet.

Bella menar att hon är ”nygay” om en kategorisering krävs. Precis som Mattsson (2010) beskriver behövs kategorier för att förstå världens uppbyggnad, även om queerteoretiska forskare motsätter sig en sådan kategorisering (Rydström 1996). Att Bella då klassar sig som ”nygay” ger en fingervisning till både de inom och utanför gruppen att hon inte varit homosexuell speciellt länge. Kategorin homosexuell har alltså undergrupper och även de är tilldelade egenskaper och hierarkiska positioner inom homosexualitetskategorin.

Respondenterna beskriver också att identiteten påverkas från olika håll. Danielle ger en beskrivning om hur hon av omvärlden tillskrivs en annan identitet än den hon anser sig ha.

Ehm, ah... så att för mig är jag ju homosexuell, men för omvärlden är jag bisexuell. Eh, min mamma hoppas fortfarande på att jag ska gå tillbaka till killar och pappa bryr sig inte nu längre. Mm, så att det är den jag är.
Danielle

Danielles egenupplevda sexuella identitet är att hon är homosexuell, medan omvärlden klassar henne som bisexuell. Detta kan bero på samhällets starka heteronorm där kvinnor förväntas åtrå och begära män och vice versa (Engelstad 2006). Att bryta mot heteronormen blir då en konflikt med samhällets förväntningar och för att göra denna övergång mer harmonisk godkänns av omvärlden en bisexualitet istället för en homosexualitet. Detta gör att Danielle då med ena foten lever kvar i heteronormen vilket kan underlätta omvärldens förståelse av världen (Mattsson 2010). Bisexualiteten blir en övergång mellan homosexualitet och heterosexualitet och Cullberg (2006) menar att det kan förstås som en förnekelse innan bearbetningsfasens början. Danielle uttrycker en frustration över att omvärlden inte kan förstå att hon är homosexuell och nämner att hennes mamma fortfarande hoppas att Danielle ska gå tillbaka till att vara heterosexuell. Danielle säger att hon tror det beror på att hon länge inte uttryckte sin homosexualitet, utan levde som heterosexuell. Att omvärlden levt i tron om att

Danielle varit heterosexuell gör att ett uppbrott från detta kan bli en kris. För Danielle som länge vetat att hon är homosexuell har en bearbetning av den nya identiteten skett i skydd av ett heterosexuellt liv. Att Danielle levt som heterosexuell och, precis som Atkinsona, Kirtonb och Sumnall (2012) kallar att agera vad som uppfattas i enlighet med vårt kön, har hon varit med och stärkt könsnormen kring sig själv. En brytning mot den samhälleliga heteronorm som råder och som Danielle även varit med och påverkat genom sitt heterosexuella levande gör att Danielles mamma kan behöva omvärdera sin världsbild och önskan om att Danielle ska leva ett heterosexuellt liv med allt vad detta innebär. Dessa svårigheter beskriver Martinsson och Reimers (2010) beror på att samhället är uppbyggt på dessa normer och att de är svåra att förändra eller göra en brytning från.

Clara ger uttryck för ett ägande av sin homosexualitet, något som Danielle uttrycker att hon önskar att hon också hade. Att hennes sexuella identitet för omvärlden överensstämmer med hennes egenupplevda sexuella identitet. Clara menar att hennes sexualitet inte kommer att förändras;

Nej. Det... det är sån jag är, det går liksom inte att ändra på (skratt).
Clara

Claras syn på sin sexualitet är att den är en fast del av hennes identitet. Det är inget som går att ändra på. Även om Clara ser sin sexualitet som oförändringsbar så vittnar respondenterna om hur deras sexualitet i det vardagliga livet ofta inte är det centrala. Precis som Frisé (2006) menar även vi att den sexuella identiteten är olika viktig för olika människor i olika sammanhang. Både Andrea och Bella beskriver hur de inte går runt och skyltar ut sin sexualitet i det vardagliga livet;

Men inte så, jag presenterar mig inte typ – hej jag är gay.
Andrea

Eh, jag går ju inte runt med en prideflagga direkt och skriker ut att jag är gay.
Bella

Clara bekräftar Andreas och Bellas handlande. Clara förklarar även sitt handlande på ett djupare plan. Anledningen till att hon inte skyltar med sin sexualitet beror inte på skam eller skuld, utan precis som Frisé (2006) påpekar att det inte alltid är lika viktigt, även om hon aldrig förnekar sin sexualitet.

Alltså, om någon frågar så är jag ju gay. Eller om en kille skulle ragga på mig så är jag ju gay. Det är ett dött lopp där (skratt). Men det är ju inte så att jag går fram och säger "Hej, Clara – gay". Riktigt så funkar det inte.
Clara

En självklar del av identiteten behöver alltså inte alltid poängteras och lyftas fram. Det Clara säger kan även ses som att hon i vardagen inte känner något behov av en kategorisering, precis som Rydström (1996) beskriver queerteorins skepsis mot att framhålla och kategorisera sin sexualitet. Kontexten faller avgörandet – i en intervjusituation som vi fått empirin från lyfts sexualitet naturligt fram då respondenterna är medvetna om vad vi har för syfte med vår närvaro. Vid vardagliga situationer beskriver Andrea att hennes sexualitet uppmärksammas först när det kommer på tal, inte när hon själv medvetet lyfter fram det. I vardagslivet är alltså inte sexualiteten det viktiga, utan det är andra delar av identiteten som lyfts fram. Vilken del

av identiteten som lyfts upp beror på sammanhanget – i en anställningsintervjusituation är erfarenhet, studier och tidigare arbeten viktigt och lyfts upp. Två av respondenterna tar dock upp att det finns tillfällen då sexualiteten står i fokus och de känner sig mer gay. De beskriver att då de är bland andra homosexuella på icke-heterosexuella arenor ökar identifikationen med sexualiteten.

När vi är på pride (skratt). Då blir jag mer gay! /.../ Då klär jag mig butchigare och blir väldigt... springer runt med prideflagga och är väldigt proud to be gay.
Bella

Bella beskriver hur hennes identifikation med sin sexualitet ökar då hon befinner sig i en social kontext i vilken hon upplever att hon passar in. Haslam et al (2003) kallar detta för social identifikation. Den sociala sammanhållningen ökar alltså den sociala identifikationen och Bella känner en tillhörighet till gruppen vilket gör att hon känner sig trygg och fri i sammanhanget. Under dessa tillfällen och i dessa kontexter finns inte heteronormen som en tydlig komponent, vilket Andrea påvisar;

Om man är typ på priden i Stockholm när det är nåt stort, alltså när det är riktat mot HBTQpersoner. Då blir det verkligen att, alltså... då lever man ut det mycket mer. /.../ om man går på gayställen så är... man är ju, då är man ju där alla andra är gay också, då blir det ju på ett helt annat sätt. Sen, så det är väl dom gångerna jag, man verkligen känner sig liksom... ah, gay.
Andrea

Vid tillfällen och på platser som gayställen eller under Pride, som är en festival för HBTQpersoner, berättar både Bella och Andrea hur de lever ut sin homosexualitet mer och känner en starkare identifikation med sexualiteten. De får då möjligheten att frångå samhällets heteronorm där de ses som avvikande, till att tillhöra normen i kontexten. Ett utmanande av samhällets heteronorm blir här ett kritiskt förhållningssätt att se till och utmana de makthierarkier som finns i samhället (Mattsson 2010).

6.3.2 I relation till andra

Ett tydligt tema vi kan urskilja är då respondenterna talar om sin identifikation med sin sexualitet i relation till andra är att det är andra aspekter av personligheten som är mer relevanta i mötet. Kontexten bestämmer vad som är framträdande och betydelsefullt och precis som Hammarén och Johansson (2009) skriver berättar Bella här om hur hennes identitet både är relationell och kontextuell.

Sen är det ingen hemlighet heller, men... ja, jag trycker inte ner det i halsen på släktsammankomster och sånt. Eh, då identifierar jag mig mindre som gay fastän man vet att jag är det.
Bella

Att Bella väljer att inte framhäva sin sexualitet på exempelvis släktsammankomster behöver inte betyda att hon döljer sin sexualitet, utan att Bella eller de andra i mötet, medvetet eller omedvetet, gör andra sidor av identiteten centrala. Utan att ha medverkat på någon av Bellas släktsammankomster kan vi anta att det finns andra delar av henne som framträder under ett möte med slakten och att dessa sidor inte kommit att vara essentiella under vårt möte med henne. En intersektionalistisk syn på människan, menar Mattsson (2010), ger en djupare

förståelse för hur många faktorer samverkar och tillsammans bildar en helhet. Dessa olika faktorer menar vi har en olika central roll beroende på vilket sammanhang personen befinner sig i. Att Bellas sexualitet inte har en central roll på släktsammankomster skulle även kunna uppfattas som att Bella snarare än att se sig som en individ vid dessa tillfällen ser sig som en del av gruppen. Haslam et al (2003) menar att en grupp tenderar att skapa en sammanhållning där de gemensamma faktorerna blir överordnade olikheterna individerna emellan. Att Bellas sexualitet då inte framhävs behöver inte ses som en oacceptans, utan att det inte är en angelägen del av den kollektiva identiteten. Att Bella inte väljer att framhäva sin sexualitet på exempelvis släktsammankomster skulle också kunna ses som en ovilja att definiera sig själv endast utifrån sin sexualitet (Berg och Wickman 2010). Bella bekräftar denna syn på sexualiteten som irrelevant i många avseenden;

Frågar någon så säger jag det, men det är ju inte så att jag går runt och babblar om att jag är gay för jag tycker det är såhär orelevant vad man har för sexuell läggning.

Bella

Bella menar här att det inte är på grund av hon vill dölja sin sexualitet som den inte är relevant, utan det handlar snarare om att framhäva andra delar av identiteten. Andrea bekräftar det som Bella säger, men menar samtidigt att hon har svårigheter att se sig själv passa in i kategorin ”flata”;

Jag tycker att jag är jag och jag tycker om den jag tycker om, och för jag vill inte sätta mig in i facket typ flata för att jag har ju varit med killar innan och kan någon gång kanske komma tillbaka till killar och då vill jag inte vara, liksom vara i den kategorin flata för då ska man bara vara med tjejer hela tiden typ.

Andrea

Att Andrea problematiserar sin kategorisering ”flata” kan handla om att hon inte anser sig vara, eller anser att andra kanske inte anser henne vara, tillräckligt homosexuell för att passa i kategorin eftersom hon tidigare levtt ett heterosexuellt liv. Andrea problematiserar sitt medlemskap i kategorin ytterligare då hon tvekar till om hon vill kategorisera sig själv som flata, då hon menar att det skulle stänga dörren till att någon gång i framtiden möjligen attraheras av eller ha en relation med någon av det andra könet. Utifrån att sexualitet är en social konstruktion blir här Andreas ovilja till kategorisering (Berg och Wickman 2010) till att hennes sexualitet inte behöver ses som fast, utan som något som kan tänkas komma att förändras (H. Larsson 2005).

Andreas ambivalens kring kategorisering och vilken kategori hon tillhör skulle kunna ses utifrån Butlers (2007) beskrivning av hur en möjlig förlust av en (homosexuell) identitet inte enbart handlar om att förlora en person, utan även om att förneka sitt begär. Att Andrea skulle kategorisera sig som flata, innebär för henne en förlust av hennes heterosexuella identitet då hon förnekar sitt tidigare begär gentemot det andra könet, och vice versa om Andrea i framtiden skulle ha en relation med en man. Det skulle även kunna ses som ett motstånd att behöva definiera sig själv och sin sexuella identitet som någonting fast och oföränderligt och i samband med detta befäster Andrea inte heller heterosexualitet och homosexualitet som motpoler (www.rfsl.se b).

6.3.3 Att sexuellt inte passa in i normen

Respondenterna uttrycker en medvetenhet om att deras sexualitet är normbrytande i samhället trots att det inte längre är straffbart (Mattsson 2010), även om de inte nödvändigtvis tycker att homosexualitet är lika normbrytande i stad X. Vi finner ett ifrågasättande hos respondenterna kring hur samhället skiljer så mycket på homosexualitet och heterosexualitet, medan de själva inte ser någon större skillnad på sig själva och en heterosexuell person. Att samhället definierar homosexualitet och heterosexualitet som motpoler (ww.rfsl.se b) är något respondenterna ser problematik med. Respondenterna uttrycker även, i och med att de inte ser någon större skillnad mellan hetero- och homosexualitet, att de inte ser heterosexualitet som en biologisk sanning (Kulick 1996). Andrea menar att det handlar om vardagslivet, att vad som är naturligt för varje människa i vardagen inte blir någonting speciellt för den enskilde;

Ehm, alltså jag ser det inte som nått annorlunda på det sättet så att... jag... ja, /.../ för man ser ju sig själv som en vanlig människa, alltså till skillnad från att kanske andra, alltså vi säger en heteromänniska ser ju säkert en gaymänniska på ett annat sätt, medan vi gaymänniskor ser oss inte som nått speciellt överhuvudtaget för det är ju vår vardag.

Andrea

Andrea gör skillnad på hur gaymänniskor ser sig själva och på hur heteromänniskor ser på homosexuella. Andrea menar att hon inte ser någon skillnad på sig själv och en heterosexuell person i vardagslivet, men att hon tror det finns en annan syn på icke-heterosexuella utifrån. För att heterosexualiteten ska kunna upprätthålla sin överlägsenhet gällande könsmaktsordning i samhället (H. Larsson 2005), krävs föreställningar om att det finns ett vi och dom, precis som Andrea uttrycker. Trots att hon menar att det inte är någon skillnad mellan heterosexualitet och homosexualitet – att hon ser sig som en vanlig människa, hjälper Andrea, genom att skilja på heteromänniskor och gaymänniskor, till med upprätthållandet av ett vi och dom. En anledning till det kan vara att homosexualiteten behöver hävda sin existens till skillnad från heterosexualiteten. Rosenberg (2002a) skriver hur det normerande, här heterosexualiteten, inte behöver förklara eller försvara sig självt, medan det avvikande behöver det. Heterosexualiteten och homosexualiteten, menar Rosenberg (2002a), är beroende av varandra för att avgränsa och beskriva varandra samtidigt som det, för att göra heterosexualitet, till någonting normalt krävs någonting avvikande – homosexualitet. För att göra de olika kategorierna begripliga krävs en motsatt kategorisering. Detta är för att ge kategorierna sammanhang – vad homosexualitet är, är vad heterosexualitet inte är (Hammarén 2009). I samhället är heterosexualitet och homosexualitet inte jämställda och på samma hierarkiska nivå, även om skillnaderna mellan sexualiteterna idag är mindre än någonsin (Johansson 2006). Andrea är, trots en avvikande sexualitet, precis lika påverkad av de samhälleliga normerna och samhälleligt hierarkiska ordningarna som vem som helst med vilken sexualitet som helst. Detta ses även hos Danielle, som också hon menar att det inte är någon skillnad på heterosexualitet och homosexualitet. Att hon istället för att ge sig själv en sexuell benämning menar att hon blir kär i en person, snarare än i ett kön;

Hm, alltså det är väl inget särskilt egentligen så, jag menar homosexualitet... ja, jag brukar säga såhär ehm, jag blir inte kär i ett kön utan jag blir kär i en människa liksom. Det, homosexualitet som heterosexualitet, ja. I princip, det är inget särskilt egentligen. Det är bara liksom ett ord. Där man satt en titel på det.

Danielle

Danielle, som vid en definition av sin egen sexualitet, kallade sig för homosexuell menar här att det inte finns någon annan skillnad mellan sexualiteterna än att de placerats i olika kategorier beroende på vilket kön personen en blivit kär i har. Danielle menar att kategorierna inte är någonting annat än titlar eller ord för att benämna och förenkla. Motsättningen till att definiera sig själv blir här tydlig. En sådan kategorisering mellan olika sexualiteter kräver en kontextuell förståelse kring varför det i sammanhanget är viktigt med en distinktion, annars menar Rydström (1996) att det endast leder till att ytterligare bekräfta och befästa homosexualitet som en avvikande sexualitet. Homosexualitet ses av Danielle inte som någonting annorlunda till handlingen, utan endast till benämningen. Till kategorier ges dock egenskaper som är starkt förknippade med gruppen (Mattsson 2010). Ytterligare en respondent som håller med om att det inte är någon skillnad mellan homosexualitet och heterosexualitet är Bella. Hon lägger dock till att hon kan se att samhället inte har samma uppfattning som hon själv har;

Det är egentligen ingenting. Alltså... jag tycker inte det är något konstigt egentligen. Ehm, fast det är det ju uppenbarligen för samhället så egentligen är det väl både politiskt och massa saker, men jag ser det inte själv som det utan det är bara kärlek för mig.

Bella

Bella säger att det för samhället är skillnad på homosexualitet ”både politiskt och massa saker”. Vi antar att hon syftar till att sexualitet och genus varit i ropet vid det nyligen genomförda valet i september 2014 gällande bland annat surrogatmoderskap och alternativa familjekonstellationer. Heterosexualiteten har länge setts som den biologiskt sanna sexualiteten eftersom det är mellan en man och en kvinna som ett barn blir till och vi kan reproducera och befolka jorden. Kulick (1996) hävdar dock att heterosexualitet inte alls är vad som befolkar jorden, det är födseln av barn som gör det – hur det går till har ingen betydelse. Utifrån Sveriges lagar är heterosexualitet och homosexualitet jämställt (www.rfsl.se a), men vad Bella uttrycker är att attityder och värderingar inte har hunnit med lagstiftningen.

I och med Clara har samtliga respondenter uttalat att de inte ser någon eller endast ser en liten skillnad mellan heterosexualitet och homosexualitet. Clara menar att den enda skillnaden mellan henne som homosexuell och en heterosexuell person är attraktionen för det egna könet;

Eh, jag gillar kvinnor, det är väl det som är. Det är väl det enda som skiljer mig från en heterosexuell.

Clara

Samtliga respondenter menar att de inte ser någon större skillnad mellan sig själva och heterosexuella, men både Bella och Andrea uttrycker att andra ser en distinktion mellan sexualiteterna. Ambjörnsson (2006) drar slutsatsen av att det inte är sexualiteten som blir den centrala skillnaden som ifrågasätts, utan uttrycken för sexualiteten. I Ambjörnsson (2003) blir det hos hennes intervjuperson inte något ifrågasättande kring sexualitet, utan snarare hennes genusattribut. För våra respondenter handlar skillnaden inte nödvändigtvis om genusattribut som skiljer sig från heterosexuella, utan snarare om att de lever öppet med sin sexualitet och därmed står ut från heteronormen.

För att ytterligare belysa de hierarkiska skillnaderna mellan heterosexualitet och homosexualitet menar Bella att det inte alltid är endast hon som kategoriserar sig själv, utan

att hon snarare blir kategoriserad av andra. Vi finner hos Bella ett motstånd till att sätta en etikett på vad hon är och vad detta innebär (Berg och Wickman 2010). Detta motstånd finner vi inte endast under denna rubrik, utan det genomsyrar hela intervjun. Med det sagt är Bella medveten om att andra kategoriserar henne och att hon med sin sexualitet inte tillhör normen i samhället, utan det är snarare så att hon själv inte ser sin homosexualitet överlag som någonting annorlunda;

Nämen man blir ju, alltså det är en minoritet av samhället som man ingår i. Så det är klart att man... på något sätt blir en ju identifierad som gay liksom, men överlag inte. Jag ser mig bara som en... människa.

Bella

Bella berättar här om att hon blir identifierad som gay, men menar samtidigt att hon med sina typiskt heterosexuella feminina attribut överlag inte av samhället definieras som homosexuell. Det Bella hänvisar till finner vi förklaring till hos Lundahl (2001) som menar att icke-stereotypa homosexuella kvinnor har lättare att obehindrat och oifrågasatt leva i en samkönad relation eller uttrycka begär till det egna könet. Detta menar Lundahl (2001) beror på att de kvinnor som inte ser ut som stereotypiska homosexuella kvinnor inte av samhället räknas och/eller ses som homosexuella på riktigt.

Både Bella och Clara menar att de inte överlag definierar sig främst med sin sexualitet, eftersom det oftast är andra personliga egenskaper som är mer dominanta eller viktiga i kontexten. Clara uttrycker dock att det ibland kan vara påfrestande att tillhöra en sexuell minoritet i samhället;

Det beror på hur man ser det. Jag menar, heterosexualiteten det är ju liksom mer accepterade, eh. Att vara gay kan ju vara jobbigt ibland. Eh, men det är väl det enda som skiljer på det... att det är mindre accepterat att vara homosexuell.

Clara

Genom att normen inte behöver förklara sig själv, medan det avvikande behöver göra det (Rosenberg 2002a) får individen av samhällets påtvingande identifikation med det avvikande en större individuell betydelse. Att vara heterosexuell förutsätts, medan en homosexualitet behöver påtalas. Mattsson (2010) beskriver hur det avvikande då antingen tystas ned eller starkt visas upp, ofta genom stereotypifiering. Att Clara tycker att det ibland kan vara jobbigt att vara gay kan bero på just detta, att vara avvikande och behöva förklara sin avvikelse från normen eftersom hon av samhället förväntas ha en annan sexualitet. I och med sin avvikande sexualitet bekräftar samtliga respondenter att de inte är heterosexuella och kategoriserar sig som medlemmar i en annan grupp – en icke-heterosexuell grupp. Detta kan förklaras med att människan är skapad för att snarare än att se sig själva som individer, se sig som en del av en grupp (Haslam et al 2003). Detta menar Haslam et al (2003) kan ske medvetet eller omedvetet, av egen kraft eller av samhällets organisering av identiteter och kategoriseringar.

Andrea beskriver sin känsla kring då hon förstod att hon inte levde upp till samhällets förväntningar på heterosexualitet. Hon beskriver det som förvirrande och som en början till en process som tog ett tag för henne att acceptera och omfamna;

Men sen så var det väl första gången man typ, amen hånglade med sin, pussade sin, tjejkompis typ sådär. Det var väl då man ba: men såhär ska det nog kanske

inte kännas och hångla med sin kompis, typ. Och det var väl då jag började succesivt tänka på det lite mer, men det har ju tagit lite längre tid för min pappa är ju homofob och min bror är homofob, eller var kanske man ska säga. Så, då var det ju ändå såhär att... dom pratade ju ner gaypersoner, medan min mamma typ hyllade dom. Så det var ju så att man vågade inte riktigt känna heller, för på nått sätt i min uppfostran så har det ju varit fel att vara gay.

Andrea

Vad Andrea beskriver är att hon har fått två olika perspektiv av homosexualitet från sin familj – ett från mamman som Andrea uppger hyllat homosexualitet, och ett annat från sin pappa och bror som Andrea menar var homofober. Andreas familj har tidigare haft delade åsikter om homosexualitet, vilket kan ha förvirrat Andrea. Bartram et al (2014) beskriver hur en stark lojalitet till gruppen (familjen) innebär att individen ställer upp för gruppen. Andrea har här fått delade budskap om vad som finns att leva upp till och att uttrycka sin homosexualitet skulle ha kunnat äventyra hennes lojalitet till i alla fall en del av familjen. Detta kan medföra en ambivalens – ska Andrea vara trogen och lojal mot gruppen, eller lojal mot sina känslor? Att förneka sina sexuella känslor kan enligt Butler (2007) medföra en stor känsla av förlust – inte endast mot en person, utan även mot sig själv. Ett ifrågasättande från queerteorin är om det verkligen krävs en definition och distinktion (Rosenberg 2002a) – om detta inte behövdes kanske inte heller den förlust Butler (2007) diskuterar kring hade uppstått. Ambivalensen Andrea möjligen kände efter delade budskap från familjen speglas även i då hon berättar om hur hon tvekade kring hennes känslor då hon pussade sin kompis av samma kön. Det är möjligt att det är svårare att acceptera och anamma en, av samhället sett, avvikande sexualitet om det finns motstånd till den, inte bara i samhället, utan i den närmsta familjen. Det kan kännas som ett svek mot den närstående gruppen (Haslam 2004) och äventyra den sociala sammanhållningen (Bartram et al 2014).

Bella utvecklar sitt resonemang kring att vara avvikande till att behandla även att vara avvikande i det avvikande. Bella menar att hennes homosexualitet även i gayvärlden ibland ifrågasätts;

Jag tror att det inom gayvärlden finns lika mycket fördomar och mallar att passa in i som i den riktiga världen och jag passar inte in där, med blommiga klänningar och mycket smink och locka håret. Min kvinnlighet passar liksom inte in. Man ska vara mer skejtig och ha lösa kläder och så.

Bella

Bellas känsla av att vara normbrytande inom en sexuell minoritet kan försöka förstås genom att se till hur Centerwall (1997) presenterar att kvinnorna i den undersökning han genomfört inte blir erkända som homosexuella till följd av att de inte uppfyller den stereotypa bilden av hur homosexuella kvinnor ska se ut och agera. Bella menar att det finns liknande kategoriegenskaper att uppfylla även inom en sexuell minoritet. Hennes kvinnlighet menar hon inte passar in i den stereotypa bilden av en homosexuell kvinna. De attribut Bella har är för feminina och i och med att hon, förutom sin homosexualitet, agerar i enlighet med sitt kön stärks bilden av henne som icke-homosexuell både inom och utanför den homosexuella gruppen (Ambjörnsson 2006).

Ingen av respondenterna uttrycker att de kategoriserar sig specifikt med homosexualiteten, även om de inte förnekar att de är homosexuella. Samtliga problematiserar kategoriseringen och Bella förklarar hur det även inom specifika kategorier finns egenskaper att leva upp till

och mallar att passa in i. Vi upplever att ett mer intersektionellt synsätt behövs för att förstå individerna, snarare än att endast se dem utifrån den sexualiteten. Det finns även problematik kring att en kategorisering upplevs behövas, inte från respondenterna själva utan från omvärlden som de upplever tvingar dem till att kategorisera sig själva. De säger saker som att ”om jag måste kategorisera mig...” vilket vi uppfattar som ett krav från omvärlden i vardagen, inte endast från oss i denna situation. Mattsson (2010) menar att vi behöver kategorisera för att förstå världen, medan Rydström (1996) menar att en kategorisering, utan eftertanke, endast bidrar till en ytterligare distinktion mellan någon normalt och avvikande.

6.4 Hur andra reagerat

Vi märkte vid en tematisering av empirin en tydlig distinktion mellan att berätta om sin sexualitet för vänner och bekanta eller närstående familj och valde därför att separera empirin under två olika underrubriker. Överlag upplevde respondenterna det som någonting större och mer nervöst att komma ut för familjen eftersom deras åsikter värderas högt. Danielle och Andrea har skilda berättelser om hur vänner och bekanta uppfattade deras omdefinierade sexualitet.

6.4.1 Familj

Respondenterna vittnar om olika åsikter och reaktioner inom familjen då de berättade om sin sexualitet. För Andrea och Danielle som tidigare definierat sig som heterosexuella har en förändring av den utåt sedda sexualiteten inneburit att behöva ”komma ut” som homosexuell. Clara, som vetat om och varit öppen med sin homosexualitet sedan hon var 7 år, berättar om hur hennes familj och släkt inte bryr sig om hennes sexualitet, detta med ett undantag;

Eh, min syster har lite... hon är lite schizo när det kommer till det. Ibland är det okej och ibland är det inte okej. Mm. Men annars... det är ingen som bryr sig. Inte inom familjen, släkt och grejer.

Clara

Hon [min syster] fick ett riktigt frispel när hon fick veta det. Jag var det äckligaste som kunde hänt!

Clara

För Claras familj innebar Claras homosexualitet ingen skillnad i familjedynamiken, snarare än att Claras syster hade och har svårt att styra och hantera sina känslor kring Claras sexualitet. Ibland tycker hon att det är okej, medan det ibland inte är det. Mattssons (2010) förklaring om hur vi behöver kategorisera för att dela upp världen i förklarliga beståndsdelar kan väl passa in här på Claras syster. Kanske kan detta velande mellan okej och inte okej bero på att Claras syster har svårt att kategorisera Clara då hennes könstillhörighet och hennes sexualitet krockar och precis som Butler (2007) beskriver slår ut varandra i vilka egenskaper som tillskrivs de olika kategorierna. Att vara kvinna innebär att ha begär för en man (Ambjörnsson 2006), medan att vara homosexuell innebär att ha begär för det egna könet. Dessa egenskaper går emot varandra och med grund i egenskaperna kopplade till kategorierna homosexuell och kvinna går det alltså inte att vara kvinna och homosexuell samtidigt. Det går då inte att förstå världen utifrån specifika kategorier på ett enkelt sätt utan det krävs ett intersektionellt perspektiv (Mattsson 2010), eller en queerteoretisk syn på att sexualitet inte kräver en kategorisering (H. Larsson 2005). Kategorier är för enkla för att förstå en människa som är mer komplex i sin helhet än sina delar. Trots detta är det omöjligt att inte få tilldelade sig

egenskaperna kopplade till den kategori en tillhör eftersom det inte finns några neutrala kategorier (Börjesson och Palmblad 2008:37). Sammanfattningsvis kan det alltså för Claras syster vara svårt att gå från att dela upp världen i kategorier till att se den mer intersektionellt och kunna ifrågasätta kategoriseringar och vad för egenskaper de tillför människan.

Innan Andrea berättade för sin familj om sin homosexualitet valde hon att, eftersom hon uttrycker att hon var väldigt nervös inför att berätta för dem, undersöka hur hennes mamma möjligen hade reagerat om hon eller hennes bror kommit ut som gay;

*För jag kom ihåg när jag, någon gång så frågade jag henne att ”mamma, vad skulle du säga om jag och Adam [bror] kom ut och var gay?”. Hon sa ”för mig hade det inte spelat någon roll, men säg inte det till din pappa”, hade hon sagt.
Andrea*

Andrea berättar att hon efter att hennes mamma uttryckt att det för henne inte skulle spela någon roll om Andrea eller hennes bror var gay inte var speciellt orolig över att berätta om sin homosexualitet för henne. Där uppfattar vi att det för Andrea genom att berätta för sin mamma inte skedde något upplevt äventyrande av deras relation eller mammans kärlek. Andrea var mer nervös och orolig över att berätta för sin pappa;

*Så att jag var ju jättenervös. Så den gången jag skulle berätta för pappa då körde han mig till tågstationen i stad Y och eh, så berättade jag det fem minuter innan tåget skulle gå för att jag skulle kunna springa ut från bilen och hoppa på tåget och typ aldrig mer prata med han (skratt), ungefär så var det. Eh... och vi hade tränat och jag hade verkligen haft, amen jag hade verkligen ont i magen hela dagen för jag hade bestämt mig för att idag måste jag göra det, för annars kommer jag inte göra det. Och... ja, men det var jättejobbigt och oro, ja ah, typ, handsvett hade jag och... men, hans reaktion var jättebra. Det enda han sa var bara ”så länge du är lycklig så är jag lycklig, så för mig spelar det ingen roll”. Ehm, och då släppte ju allt och det var liksom, det var det viktigaste. Att pappa accepterade det. Och, ja, efter han gjorde det så kändes det som att då spelar det ingen roll vad någon annan tycker heller.
Andrea*

Andrea beskriver pappans reaktion som viktigast för henne, kanske beror detta på att hon tidigare i intervjun uttryckt att hennes pappa är homofob och här berättar om att hon var orolig över pappans reaktion, till skillnad från sin mammas. Andrea beskriver också hur hon hade en planerad flyktväg genom att berätta om sin omdefinierade sexualitet för pappan då det var kort tid kvar till hon var tvungen att gå till sitt tåg. Att hon valde att ha en möjlig utväg kan ses som ett tecken på att hon var orolig över hur pappan skulle reagera då hon berättade om sin homosexualitet. Pappan har tidigare, enligt Andrea, uttryckt homofobiska åsikter, som Mattsson (2010) menar kan vara ett tecken på hur attityder inte alltid stämmer samman med Sveriges lagstiftning.

I och med att pappan accepterade Andreas sexualitet menar Andrea att andras åsikter inte längre spelade någon roll. Vad pappan ansåg om henne var det absolut viktigaste. I familjens identitetshierarki hade en normbrytande sexualitet ingen större betydelse och gav därför ingen förändring. Andreas förväntan av vad pappan skulle säga, även om hon inte uttryckligen berättar om att hon var nervös för att pappan inte skulle acceptera henne, stämde inte överens med vad som hände. Trots detta är Andreas upplevelse viktig för situationen då den kan ha

spelat in i hur Andrea agerade vid tillfället då hon berättade om sin sexualitet för sin pappa. Det som förväntas av en situation kommer att påverka vad som sker – emotionen påverkar kognitionen (Cullberg 2003). Samhällets hierarki av sexualitet där homosexualitet är underordnad heterosexualitet (Smedler och Drake 2006) påverkar individen och här även Andrea som är orolig att hennes pappa inte ska acceptera hennes sexualitet.

Till skillnad från Andrea berättar Danielle om hur hennes föräldrar inte helt kunnat acceptera hennes homosexualitet;

Min mamma och pappa är lite speciella så, de tycker inte att det är okej. I princip. Eh, så att jag har vetat om sen jag var nio år att jag gillar tjejer, men har varit med bara killar för att det ska se bra utåt.

Danielle

Danielle berättar om hur hon, trots att hon varit medveten om sin homosexualitet, levtt heterosexuellt för att upprätthålla en normanpassad fasad. Bartram et al (2014) beskriver hur en medlem i en grupp, exempelvis dotter i en familj, är lojal mot den gruppen en tillhör och ställer upp för gruppen. I detta sammanhang för att dottern har en stark relation till familjen. Danielle har därför träffat och varit tillsammans med killar för att gruppens fasad och identitet ska upprätthållas och inte ifrågasättas.

Till skillnad från vad Danielle och Andrea berättar om menar Bella, som kom ut när hon var äldst av respondenterna, att det inte var att komma ut som homosexuell som var jobbigt. Hon menar att det snarare var att lämna det liv hon hade tillsammans med sin dåvarande sambo och vad det innebar som var det jobbiga;

Det var lite jobbigt för att... inte för att komma ut som gay, men det var jobbigt hela processen för mig att lämna min relation. Det var mer det som var jobbigt. Sen att det var för en tjej det blev ju mer ståhej i en såhär liten stad. Det var ju nästan så man trodde att Stad Xs tidning skulle skriva om det som årets nyhet, men... annars var det inte så farligt. Det är ju ingen som bryr sig, mer än att det är intressant att skvallra om för att de inte har någonting annat att prata om.

Bella

Bellas upplevelse av att komma ut som homosexuell skiljer sig lite från Andreas och Danielles och är fokuserad kring att det jobbiga var att lämna den trygghet som fanns i hennes tidigare stabila heterosexuella relation. Hon menar att det inte var någon som egentligen brydde sig om att hon omdefinierade sin sexualitet, förutom att det var intressant att skvallra om. Kanske beror denna trygghet i att Bella hunnit skapa sig en egen familj, hon och hennes sambo, innan hon kom ut som homosexuell. Detta gör att föräldrarnas åsikter inte nödvändigtvis är det som betyder mest, utan det är ett nytt sammanhang Bella ingår i där hon själv står på egna ben. Bellas närmsta familj vid tiden hon kom ut som homosexuell var henne själv och den tidigare pojkvännen, inte hennes föräldrar, vilket gör att hennes egen uppfattning hamnar i fokus. Det är möjligt att Bella mer haft en personlig identitet snarare än en kollektiv identitet och att det därför inte krävdes andras acceptans för att möjliggöra och förenkla en övergång från ett heterosexualitet till homosexualitet.

6.4.2 Vänner och bekanta

Att komma ut som homosexuell inför vänner och bekanta har respondenterna olika erfarenheter av. Andrea och Danielle var de respondenter som la störst vikt vid att berätta om hur deras vänner reagerat. För Danielles vänner föll pusselbitarna på plats då Danielle berättade att hon var homosexuell;

När jag var hetero då, om man säger så, så... kunde jag träffa en kille och så kanske vi var ihop ett år sen så tog det slut och då kanske det dröjde en månad så hade jag en ny pojkvän, och så har det alltid varit. Ehm, mitt längsta förhållande var på två år. Men, jag har alltid ingått nya förhållanden direkt och nu har dom [vännerna] liksom, dom ba "ah, men nu fattar vi varför du har varit sån liksom, för du har inte velat vara i dom förhållandena egentligen för det har inte varit rätt för dig. Vad skönt att du har hittat rätt". Typ så
Danielle

Eftersom Danielles familj inte helt godkänner hennes homosexualitet, kan det ses som en stor lättnad för Danielle att hennes vänner inte bara godkänner, utan även förstår henne. Det kan ses som ett bekräftande och kan möjligen stärka hennes identitet eftersom reglerna för deras gemenskap och vänskap inte har en norm som stänger ute icke-heterosexualitet (Häggström-Nordin 2009). I vänskapskretsen finns ett intersektionellt perspektiv där andra egenskaper hos Danielle är viktigare än hennes sexualitet (Mattsson 2010). Vänskapen är inte baserad på en definierad sexualitet (Rydström 1996). Danielle får alltså lov att vara kvar i det sociala sammanhanget, oavsett sexualitet. Trots öppenheten hos Danielles vänner finner vi att heteronormen även här spelar in – Danielle behöver uttrycka sin homosexualitet eftersom den avviker mot normen som inte behöver påtalas (Frisén 2006). Även om acceptansen för andra sexualiteter än heterosexualitet i dagens samhälle växt sig stor (Johansson 2006) är ändå heteronormen stark. Vi är också påverkade av heteronormen eftersom vi i denna analys antar att Danielles vänner är heterosexuella, då inget annat påtalats.

Andrea fick sin familjs acceptans då hon berättade om sin sexualitet, trots att hon var orolig över mottagandet. Andrea berättar att hon knappt har några vänner kvar från sin hemstad stad Y, men att hon inte vet vad det beror på – homosexualiteten eller flytten;

Jag har nästan inte kvar några vänner ifrån stad Y, sen vet jag inte om det beror på att jag flyttade därifrån eller om det var för att jag kom ut med att vara gay, eftersom jag gjorde det, allt, samtidigt.
Andrea

Andrea ser två möjliga förklaringar till att hon inte längre har vänner kvar i stad Y; att hon kom ut som homosexuell eller att hon flyttade. En av hennes förklaringar finner vi stöd för i Heisse (1989) som skriver om hur en kollektiv identitet behöver underhållas för att upprätthållas. I och med Andreas flytt underhålls inte relationen på samma sätt längre och precis som Heisse (1989) skriver behöver individen interagera med gruppen för att behålla sammanhållningen. Andreas flytt innebär att hon kommer iväg från vännerna och inte längre kan interagera med dem på samma sätt som tidigare, vilket kan innebära en svagare eller avbruten relation. Andrea berättar dock om hur hon blivit kontaktad av bekanta från stad Y via internet;

Men, jag har ju fått höra en del från andra liksom där ute som, ah över internet då som skriver till en och sådär. /.../ Men (skratt), ah nä men för dom är ju inte

bra personer annars heller, så dom har ju haft sina åsikter om att jag kommit ut med att vara gay och dom ska ju göra allt dom kan för att försöka förvandla om mig och flytta tillbaka igen och liksom såhär. Ehm, så dom har väl haft det, ah dom har väl tagit det hårdare eller så.

Andrea

Reaktioner om Andreas homosexualitet har kommit främst från bekanta. Andrea uppger att deras åsikter främst handlar om hur hon ska "bli heterosexuell igen" och att de ska göra allt de kan för att få henne tillbaka till stad Y. Vi tolkar de bekantas förklaring till Andreas omdefinierade sexualitet som att de tycker att stad X har fått henne att bli homosexuell och bara hon flyttar tillbaka till stad Y så blir hon heterosexuell igen. De menar alltså att det är kontexten hon befinner sig i som påverkar henne, precis som Haslam et al (2003) menar att gruppen har en direkt påverkan av individen. De bekanta uppfattar heterosexualitet som den sanna sexualiteten och vill få Andrea på rätt spår igen. De anser att Andrea avviker från normen i och med hennes begär och agerande (Rosenberg 2002b).

Kanske kan Danielles omgivning ta lättare på hennes sexualitet än Andreas omgivning gör eftersom de inte bekräftar den fullt ut. De har kompromissat genom att låta Danielle gå från att vara heterosexuell till bisexuell istället för homosexuell. Kanske beror detta på att det finns en oförståelse kring hennes sexualitet då Danielle uppger att hon dolt den under en lång tid;

Alltså jag är ju homosexuell. Eh, min omgivning tror fortfarande att jag är, ah dom kan ju gå med på att jag är bisexuell i princip. Eftersom att jag så länge har, eh, gömt det kan man väl säga. Det är inte... det är min lillasyster som har vetat om att jag gillat tjejer.

Danielle

Omgivningen kan alltså gå med på att Danielle är bisexuell och detta skulle kunna förklaras med att en kvinnlig homosexualitet inte hålls för lika sann som en manlig homosexualitet (Centerwall 1997). Ambjörnsson (2003) beskriver detta genom att förklara att det är lättare att föreställa sig sex mellan två män än mellan två kvinnor. Danielles homosexualitet försvinner alltså bakom den manliga homosexualiteten, och för att förstå Danielles sexualitet finns då bisexualitet som enda svaret bortom homosexualitet. Danielle menar att hon inte identifierar sig som bisexuell, utan homosexuell och söker förklaring till varför de inte kan acceptera hennes sexualitet. Martinsson och Reimers (2010) beskriver samma svårighet som Danielle vittnar om – att det är svårt att agera och ha känslor utanför normen, då samhället är uppbyggt för att fungera med denna normuppbyggnad. För Danielles omgivning kan det därför bli svårt att förstå världen på ett annat sätt än de normaliserade kategorierna som finns (Mattsson 2010).

6.5 Att stängas ute

Att uppleva sig vara normbrytande gällande sin sexualitet uppger respondenterna inte är någon bekant känsla. För det mesta känner de sig välkomna och inte särbehandlade eller diskriminerade, men Clara beskriver ett tillfälle då hon blivit annorlunda behandlad;

Jag blev utslängd ifrån en lektion för att när, när vi hade typ sex och samlevnad och så sa läraren någonting om heterosexuella och alla i klassen ba "yeah!" och så sa han någonting om homosexuella och jag ba "woho!" ensam (skratt). Och då blev jag utslängd, eh... varför vet jag inte, jag har inte riktigt fått ett

svar på, men alltså att hela klassen hurrade för heterosexuella och jag hurrade för homosexuella så kändes det ganska tydligt att jag blev utslängd för just den saken.

Clara

Clara drar själv en koppling om anledningen till att hon blev utkastad var grundad på hennes hurrande till en normbrytande sexualitet. Clara beskriver hur hon är den enda som hurrar då läraren säger någonting om homosexuella. Hon är den enda som uttrycker sig då och utmanar därför den sociala sammanhållningen i klassen och dess värderingar (Haslam 2004). Att Clara är den enda som hurrar bidrar också till att normen, heterosexualiteten, tydliggörs eftersom hon agerar annorlunda gentemot resten av klassen (Rosenberg 2002b). Samtidigt bryter Clara också mot förväntningarna på hennes som kvinna – hon uttrycker en glädje kring att attraheras mot det egna könet och detta är inte att agera i enlighet med heteronormen (Sjögren och Jonstoj 2009). Att detta skapar förvirring hos läraren visas i och med att han kastar ut Clara från lektionen. Mattsson (2010) påminner oss om att även om homosexualitet idag inte är straffbart enligt lag är det ändå starkt normbrytande. Lärarens attityder har inte omvandlats i samma takt som rättsväsendet utvecklats och hans agerande strider mot lagstiftningen om att inte diskriminera homosexuella eller homosexualitet. Clara berättar om hur hon kände vid detta tillfälle;

Jag blev förbannad. Eh... tyckte det var otroligt löjligt.

Clara

Ingen annan än Clara har berättat om någon liknande situation i vilken de känt sig diskriminerade. Andrea nämner dock en medvetenhet kring risker att visa sig öppet homosexuell. Hon beskriver hur hon ser att det finns stora skillnader mellan att visa sig öppet homosexuell i Sverige eller utomlands;

Så där blir det ju också en, en stor skillnad att vi kan inte åka till alla länder om vi vill vistas som ett par. Ehm och sen vet man ju aldrig vilka homofober eller människor man stöter på ute som inte tycker det är okej, så på nått sätt så får man ju hålla tillbaka litegrann.

Andrea

Andrea uttrycker också att det aldrig går att förutspå vilka människor en möter i vardagen, inte enbart utomlands utan även i Sverige, och vad de tycker om homosexualitet. Andrea säger att hon ibland känner att hon behöver hålla tillbaka sin sexualitet för att inte reta upp någon utomstående. Precis som Clara beskriver hur hennes lärare inte agerar i enlighet med dagens lagstiftning upplever Andrea att det finns fler som kan uttrycka motstånd mot homosexualitet (Mattsson 2010). Att bryta mot heteronormen genom att uttrycka sin homosexualitet blir alltså en ständig påminnelse för samhället om de normstrukturer som finns (Rosenberg 2002b).

Butler (2006) menar att normen är ett mått på standarden och vanligheten av sammanhanget och att sammanhanget skapar normen. Om homosexuella handlingar osynliggörs eller döljs kommer inte heller normen att förändras, då detta upprätthåller homosexualitet och heterosexualitet som oföränderliga motpoler (Rydström 1996). Genom att Clara uttrycker någonting som i kontexten var normbrytande tydliggörs normstrukturerna och en förändring kan ske först då strukturerna medvetandegörs och anledning till uppdelning i kategorier blir till en medveten handling.

6.6 Upplevelser av att leva och komma ut i stad X

Samtliga respondenter vittnar om att stad X är väldigt accepterande gentemot homosexuella och homosexualitet. De menar att det finns en stor hänsyn gentemot normbrytande sexualiteter och detta innebär inte endast homosexualitet utan även bi- och transsexualitet. Att respondenterna upplever hela stad X och människorna i den som gayvänliga kan bero på att stad Xs kollektiva identitet är så starkt inrotad som accepterande mot normbrytande sexualiteter att det inte finns utrymme att gå emot det som individ. Normbrytande sexualiteter ses i stad X alltså inte som normbrytande, utan respondenterna uppger snarare att uppdelningen av sexualiteter (Rydström 1996) inte har någon hierarkisk ordning. Haslam et al (2003) menar att gruppen och dess värderingar, här sett som staden, har en direkt påverkan på individen. Att individen tar sig an den kollektiva identiteten upprätthåller gruppens värderingar. Andrea menar att hon märkt av stadens acceptans väldigt tydligt sen hon flyttade dit;

Det är väldigt, väldigt gayvänligt här och folk är väldigt, har väldigt mycket hänsyn till det och accepterar det på ett helt annat sätt.

Andrea

Då Andrea hänvisar till att stad X accepterar det på ett helt annat sätt, menar hon i jämförelse med stad Y som hon tidigare bodde i. Respondenterna uttrycker sig väldigt positivt till stadens gayvänlighet flertalet gånger och Bella har en teori om orsaken till den stora acceptansen;

Det är inte konstigt alls, det finns hur mycket gaymänniskor som helst här. Det nästan kryllar av dom, i alla fall bisexuella.

Bella

Bella menar att den acceptans som Andrea beskriver handlar om att det finns många människor med normbrytande sexualiteter i stad X. Speciellt bisexuella som Bella menar att det kryllar av i staden. Haslam (2004) beskriver hur en socialisering in i gruppen sker, och att denna gayvänlighet upprätthålls i och med att individerna i stad X vill få vara kvar i det sociala sammanhanget. Att det i stad X av respondenterna uppges leva många med en icke-heterosexuell sexualitet gör att många individers intresse eller levnadsval blir en del av den kollektiva identiteten.

Danielle menar att på grund av denna accepterande inställning mot andra typer av sexualitet än heterosexualitet tyckte hon inte att det var speciellt svårt att komma ut som homosexuell i stad X.

Hälften av invånarna är väl homosexuella känns det som (skratt). Så att det var inga, inga problem alls.

Danielle

Danielle menar att även om stad X är gayvänlig är hon medveten om att omvärlden inte alltid ser likadan ut. I stad X menar hon att homosexualitet och bisexualitet är så vanligt att det inte ses som normbrytande. Även om acceptansen för homosexuella relationer i nutid har ökat i hela Sverige (Johansson 2006), har Danielle erfarenhet av att det finns en annan syn på icke-heterosexualitet. Hon börjar med att beskriva stad X för att övergå till acceptansen i den ort

(Z) som hon tidigare bott i;

Alltså, jag tycker inte att det är normbrytande eftersom att typ hälften av alla kvinnor i alla fall är homosexuella eller bisexuella. Alltså, det är ju inget... det är inget konstigt i stad X. Som sagt, hade det varit i Z så tror jag det hade varit mer konstigt... liksom. Eh, det är så vanligt. Liksom, går du på gatan liksom var femte person är lagd åt det andra hållet eller... svingar däråt också. Så att det är inget konstigt. Så att det var nog en väldigt bra stad att komma ut i, i alla fall (skratt). Tror jag.

Danielle

Danielle, Andrea och Bella ger alla bilder av stad X som en gayvänlig och accepterande stad. Med bakgrund från Kulicks (1996) beskrivning av grunden för queerteori som att det inte finns någon sexuell norm att leva efter, ser vi stad X som en stad väldigt influerad av queer. Detta för att respondenterna flertalet gånger uttrycker att de inte blivit ifrågasatta eller diskriminerade i staden. Precis som Kulick (1996) även nämner menar respondenterna att heterosexualiteten i stad X inte nödvändigtvis behöver ses som en sanning, utan ett alternativ.

Det finns dock en annan syn på stad X som Clara berättar om. Clara menar att denna gayvänlighet Andrea, Bella och Danielle vittnar om inte alltid funnits. Clara, som kom ut som homosexuell tidigt i sitt liv och alltid levt homosexuellt, har tidigare upplevt ett annat klimat i stad X.

Nä, förut kunde man få stryk. Ehm... om man träffade på fel människa på vägen hem. Ehm, man blev betydligt mer trakasserad för sin sexuella läggning. Ehm, ja. Typ, ja det var lite hårdare då. De var lite elakare då.

Clara

Att Clara, som är 22 år och den yngsta av våra respondenter, berättar om hur homosexualitet var någonting en i stad X kunde få stryk för tycker vi pekar på att stad Xs gayvänlighet är något som växt fram under senare tid. Clara menar att det var elakare förut, utan att nämna någon specifik årsintervall för detta. Att hon ändå uttrycker sig med ord som "förut" tycker vi kan vittna om att en förändring skett till det bättre. Att hon också använder sig av begreppet "fel människa" tyder på att det inte var en enhetlig kollektiv uppfattning, utan grupperingar i samhället som utförde dessa handlingar.

Även om Clara berättar om hur våld kunde användas mot homosexuella menar hon att det inte var jobbigt att komma ut som homosexuell i stad X;

Nja, att komma ut var väl inte det jobbiga, men att ta skiten som kom efter var väl mindre kul.

Clara

Att vara öppet homosexuell i stad X har tidigare för Clara inneburit hot om våld, våld, diskriminering och trakasserier. Martinsson och Reimers (2010) beskriver hur att känna, handla, leva eller ha begär utanför den samhälleliga normen kan medföra stora svårigheter då samhället stötts upp på dessa normer. För Clara var dessa svårigheter inte i att finna sin egen identitet och vara stark i och öppen med den, utan det var att möta andra som inte godkände hennes sexuella identitet. Att detta tog sig uttryck i våldsamma handlingar kan handla om att Claras sexualitet, trots att bland annat Centerwall (1997) skriver om hur kvinnors

homosexualitet inte sågs som riktig, blev ett hot mot stadens dåvarande starka heteronorm. I och med att Clara varit öppen med sin homosexualitet kan det även ha setts som ett hot mot att agera i enlighet med sitt kön (Atkinsona, Kirtonb och Sumnall 2012). Att gå emot könsförväntningar är att gå emot de kategoriseringar vi behöver för att förstå världen (Mattsson 2010). Att Clara definierar sig som homosexuell uppfyller inte de förväntningar som finns på en kvinna, då en kvinna enligt Ambjörnsson (2006) för att betraktas i enlighet med sitt kön ska begära en man, ha en kvinnokropp och uppträda enligt de samhälleliga förväntningarna på kvinnor. Att hon även är öppen med sin sexualitet sätter också sexualitetshierarkier i gungning då en kvinnas sexualitet inte bör utforskas (Helmius 2004).

Andrea, som är relativt nyinflyttad, berättar om hur hon aldrig upplevt stad X eller människorna i stad X som homofobiska;

Stad X tycker jag själv är en väldigt gayvänlig stad. Det bor väldigt mycket gaypersoner och du, jag har nog aldrig stött på någon riktig homofob på det sättet som... ah, men som ska tjäfsa eller dividera med en. Så på det sättet har det varit jättebra, när man väl kom hit så var det väldigt skönt att veta att det var så gayvänligt och det, ja jag har nog aldrig hört ett enda glåpord om det på det sättet.

Andrea

Att Andrea, som bott i stad X i fyra år, vittnar om hur hon alltid upplevt stad X som gayvänlig gör att vi kan dra slutsatser om att stad X på relativt kort tid utvecklats till att bli accepterande mot icke-heterosexualitet. Utifrån respondenternas berättelser urskiljer vi att attityderna i stad X har hunnit ikapp Sveriges lagar om att inte göra någon skillnad på heterosexualitet och homosexualitet.

Vi ställer oss frågan vilket som kom först; var det de många homosexuella och bisexuella i stad X eller var det stad Xs gayvänlighet som fick många homosexuella och bisexuella att flytta till eller komma ut i stad X? Vår empiri visar på att två av respondenterna flyttat till stad X och i samband med detta kommit ut som homosexuella. En respondent kom ut i stad X under senare år och ytterligare en respondent har varit öppen med sin homosexualitet i stad X hela sitt liv och upplevt en mindre gayvänlig stad.

6.7 Slutsatser

I detta kapitel kommer vi att sammanfatta och dra generella slutsatser utifrån det material vi finner mest centralt i analysen. Vi har valt att dela upp slutsatskapitlet efter våra frågeställningar så det ska bli tydligt vad det är vi diskuterat samt ge oss möjlighet att besvara syftet utifrån frågeställningarna.

Hur ser en personlig identifikation med den sexualiteten ut hos respondenterna?

Samtliga respondenter uppger att de identifierar sig som homosexuella vid frågan om hur de definierar sin sexualitet. Vilket ord de använder – gay, flata eller lesbisk, varierar men gemensamt för dem är att ingen av dem ser det som deras huvudentitet. Respondenterna finner andra egenskaper och delar av identiteten som mer viktiga och centrala i deras formande av och berättande om sig själva. Att definiera sin sexualitet uppger respondenterna inte är speciellt viktigt, annat än om någon annan frågar eller undrar. Vi finner att det hos

respondenterna finns en ovilja att kategorisera sig själva efter sin sexualitet då de anser att det inte är något som definierar dem som person.

Den personliga identifikationen med sexualiteten uppger de har varit mest central då de upptäckte att de inte tillhörde sexualitetens norm. Detta lägger speciellt Andrea och Danielle fokus på vilket vi ser beror på att det fått en större betydelse i deras liv eftersom de fann att övergången var en längre process. Både Andrea och Danielle kom ut som homosexuella då de var i 20-23års ålder i samband med en flytt till stad X som sammanföll med att de träffade sina första flickvänner. Vi tror att detta kan ha bidragit till att de upplevde det som en större förändring av den personliga identiteten eftersom flera faktorer – flytt hemifrån, flytt till ny stad samt första flickvän, spelade in i skapandet av en personlig identitet. De båda uppger dock nu, precis som nämnt i föregående stycke, att sexualiteten inte har någon större inverkan på personligheten.

Bella och Clara gör dock, vid vår fråga om hur de definierar sin sexualitet, en skillnad inom begreppet ”gay”. Clara, som uppger att hon i nästan hela sitt liv dragits till kvinnor, kallar sig för ”supergay”, medan Bella, som nyligen kom ut som homosexuell, kallar sig för ”nygay”. Att en distinktion görs trots en ovilja att definiera sin sexualitet mer ingående än icke-heterosexuell, finner vi tydlig hos dessa två respondenter.

Sammanfattningsvis upplever vi att homosexualiteten hos respondenterna inte är en central del av deras identitet. Vi ser att det snarare är en icke-heterosexualitet som tar större del av den personliga identifikationen, än homosexualitet. Vi finner en ovilja till att kategorisera sig som mer än att inte vara heterosexuell. Respondenterna är tydliga med att de inte är heterosexuella, men vad de förutom icke-heterosexuella är, är inte lika viktigt.

Hur ser en kollektiv identifikation med sexualiteten ut hos respondenterna?

Någon identifikation med kollektivet finner vi i denna uppsats inte främst hänvisar till en kollektiv identifikation med sexualiteten, utan snarare en kollektiv identifikation med nära vänner och familj. Att få sin sexualitet accepterad och förstådd av nära vänner och familj ses av våra respondenter som viktigare än någon kollektiv identifikation med andas som definierar sin sexualitet liknande.

Andrea och Bella uppger dock att de upplever att det finns en kollektiv identifikation hos homosexuella, bisexuella och transsexuella då de befinner sig på HBTQarenor – pridefestivalen i Stockholm och gayställen (exempelvis barer och klubbar). De uppger att de under sådana tillfällen och på sådana platser kan leva ut sin sexualitet utan att ses som normbrytande. Varken Danielle eller Clara nämner att de känner någon kollektiv identifikation med de som har samma sexualitet som dem.

Andrea talar om ”vi homosexuella”, vilket kan ses som att hon kopplar ihop sina egna upplevelser till någonting som andra homosexuella också skulle kunna tänkas ha upplevt. Detta är dock ingenting som någon annan av respondenterna gör under intervjutillfällena, Bella talar snarare om att hon inte finner någon plats för ”sin typ av homosexualitet” i en kollektiv identitet kring sexualiteten.

Sammanfattningsvis upplever vi en saknad av kollektiv identitet hos respondenterna baserad på den sexuella identiteten. Om detta kopplas ihop med att vi även ser att respondenterna inte

heller uppfattar homosexualiteten som en stor del av den personliga identiteten blir resultatet inte förvånande för oss.

Hur upplever respondenterna att deras sexualitet, baserat på föreställningar om denna, bemöts i en mindre stad?

Respondenterna är eniga om att stad X är unikt gällande bemötande av icke-heterosexualitet. Clara är den enda av respondenterna som upplevt att hon blivit annorlunda behandlad på grund av sin sexualitet. Resterande respondenter berättar upprepande gånger om hur bra bemötta de blivit i stad X.

Vi hade vid analysen av stad Xs gayvänlighet en fundering kring om det var stad X som bjöd in till inflytt av homosexuella eller om det var de homosexuella i stad X som gjort stad X till gayvänligt. Vi kan inte dra en generell slutsats från vår empiri då det inte är talande för samtliga homosexuella i stad X, men om utgår från vår empiri för att besvara vår fundering tyder det på att det är stad Xs gayvänlighet som lockat till sig icke-heterosexuella. Detta grundar vi på att två av respondenterna har flyttat till stad X i samband med att komma ut som homosexuella och att en av respondenterna inte hade några svårigheter att omvärdera sin sexualitet efter en lång tid i staden.

Sammantaget ser vi att stad Xs invånare har en acceptande inställning till icke-heterosexualitet, men att det inte alltid varit så. Respondenterna uppger dock att de tror att denna acceptans är unik för stad X och därför inte nödvändigtvis talande för andra mindre städer. Acceptansen upplever de beror på att det finns många icke-heterosexuella i stad X.

7. Diskussion

Syftet med denna studie har varit att försöka besvara frågan om hur unga homosexuella kvinnor upplever att leva med en normbrytande sexualitet i en mindre stad. Till hjälp hade vi tre frågeställningar som omfattade personlig identifikation, kollektiv identifikation och bemötandet, baserat på föreställningar om homosexualitet, i en mindre stad.

Vi upplevde att respondenterna uttryckte att identifikationen med sexualiteten inte var så stor som vi innan intervjuerna förutspått. I efterhand kan vi konstatera att vi, även om vi trodde att vi var öppensinnade och pålästa, var och är påverkade av samhällets heteronorm. Det har medfört att vi i efterhand funderat kring heteronormens betydelse och dess självklarhet i Sverige. Vi har upplevt att det under intervjutillfällena uttryckts att det är viktigt för alla att kunna se förbi det kollektiva och istället se individen. Att stanna upp och fundera över vad en kategori och dess egenskaper egentligen innebär för individen. Som vi tidigare skrivit uppfattar vi att respondenterna uttryckt att en identifikation med sexualiteten inte är speciellt viktigt, utan det finns andra delar av individen som är mer betydelsefulla i de allra flesta sammanhang. Detta är för oss med denna nyvunna kunskap inte speciellt konstigt egentligen; om en inte själv kategoriserar sig som främst homosexuell, varför skulle en då ta sig an den kollektiva identiteten?

Vi vill återigen poängtera att ingen av respondenterna hemlighåller sin normbrytande sexualitet, utan snarare ser det som något mindre relevant. För oss blev resultatet av denna studie ingen revolutionerande upptäckt. Vi ropade inte ”Jaha! Det är SÅ det är!” utan konstaterade snarare att ”Såklart. Hur viktig är vår egen heterosexualitet för vårt identitetsskapande?”. En fundering ligger dock kvar hos oss; är detta en generell uppfattning eller är våra respondenter speglade av den gayvänliga stad de lever och bor i? Hur ser det i sådana fall ut utanför stad X, för äldre kvinnor eller de som definierar sig som bisexuella eller queer? Vi vågar inte generalisera vår empiri till att omfatta andra än just de fyra kvinnor vi intervjuat eftersom berättelser och upplevelser är högst unika. Vår uppsats var aldrig ämnad att kunna generalisera utifrån, men ändå finner vi att vår nyfikenhet hamnar där.

Lagar omfattande homosexualitet är idag annorlunda än för hundra år sedan och vi uppfattar att vi under våra levnadsår även kunnat urskilja en ökad acceptans för normbrytande sexualiteter, precis som Clara vittnar om. Glappet mellan homosexualitet och heterosexualitet ser vi idag inte är lika avgrundsdypt, men samtidigt finns det kvar en tydlig skillnad och vår fundering är om det under vår levnadstid kommer att förändras. Går det att se förbi synen om att reproduktion kräver en man och en kvinna i ett förhållande och om detta lever kvar, kommer då heteronormen att kunna förändras? Det finns mycket forskning kring detta område, men vi hade ändå önskat att fler studier gjordes med grund i att, precis som Rydström (1996) skriver, samhället förändras snabbt.

Om det nu är så att stad X är unik i sin acceptans för gayvänlighet, vilket respondenterna vittnar om; är den unik för sitt land, sitt landskap, sin kommun eller närområde? Är alla småstäder lika gayvänliga i andra områden i landet? Vi hade önskat att vi hade tid att göra en jämförande studie någon annanstans i Sverige – kanske även det i en småstad, men det vore även intressant att jämföra stad X med en ort eller en storstad. Vi hade önskat att vidare forskning bedrevs kring hur bemötandet av icke-heterosexualitet ser ut i Sverige. I förlängningen ser vi hur detta skulle ha möjlighet att besvara hur heteronormen yttrar sig.

För att besvara syftet upplever de homosexuella kvinnorna inte att de känner sig speciellt normbrytande i stad X. Vi får två anledningar till varför; att tiderna förändrats och att ”... *Det finns hur mycket gaymänniskor som helst här. Det nästan kryllar av dom*”. Krävs det kryllande av gaymänniskor, Bella pratar om, för att acceptansen ska öka då önskar vi oss en framtid där det myllrar av människor med olika sexualiteter.

8. Referenslista

8.1 Litteratur

Ambjörnsson, Fanny (2003): *I en klass för sig. Genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Stockholm: Ordfront förlag.

Ambjörnsson, Fanny (2005): "Johannas förändring" i Kulick, Don (Red.) (2005): *Queersverige*. Stockholm: Natur och Kultur.

Ambjörnsson, Fanny (2006): *Vad är queer?* Stockholm: Natur och Kultur.

Berg, Lena (2009): "Hur blir unga sexuella aktörer? En konstruktionistisk förklaringsmodell" i Magnusson, Chris & Häggström-Nordin, Elisabet (red.) (2009): *Ungdomar, sexualitet och relationer*. Lund: Studentlitteratur.

Berg, Martin & Wickman, Jan (2010): *Queer*. Malmö: Liber.

Billinger, Kajsa (2005): "Fokusgrupper – en datainsamlingsmetod" i Larsson, Sam, Lilja, John & Mannheimer, Katarina (2005): *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.

Brown, Laura S. (2004): "Lesbian Identities. Concepts and Issues" i Kimmel, Michael S. & Plante, Rebecca F. (2004) *Sexualities. Identities, behaviors, and society*. New York: Oxford University Press.

Bryman, Alan (2011): *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Butler, Judith (2005): *Könet brinner! Texter i urval av Tiina Rosenberg*. Stockholm: Natur och Kultur.

Butler, Judith (2006): *Genus ogjort. Kropp, begär och möjlig existens*. Stockholm: Nordstedt Akademiska Förlag.

Butler, Judith (2007): *Genustrubbel. Feminism och identitetens subversion*. Göteborg: Daidalos.

Börjesson, Mats & Palmblad, Eva (2008): *Strultjejer, arbetsökande och samarbetsvilliga. Kategoriseringar och samhällsmoral i socialt arbete*. Malmö: Liber.

Centerwall, Erik (1997): *Kärleksvägar*. Erik Centerwall och Folkhälsoinstitutet.

Cullberg, Johan (2003): *Dynamisk psykiatri i teori och praktik*. Stockholm: Natur och Kultur.

Cullberg, Johan (2006): *Kris och utveckling*. Stockholm: Natur och Kultur.

Dahl, Ulrika (2005): "Scener ur ett äktenskap: Jämställdhet och heteronormativitet" i Kulick, Don (Red.) (2005): *Queersverige*. Stockholm: Natur och Kultur.

- Engelstad, Fredrik (2006): *Vad är makt?* Stockholm: Natur och Kultur.
- Foucault, Michel (2002): *Sexualitetens historia. Band 1: Viljan att veta.* Göteborg: Daidalos.
- Frisén, Ann (2006): "Kropp, utseende och sexualitet" i Frisé, Ann och Hwang, Philip (red.) (2006): *Ungdomar och identitet.* Stockholm: Natur och Kultur.
- Hammarén, Nils (2009): "Finns "invandrarkillen"?" i Magnusson, Chris & Höggström, Nordin, Elisabet (2009) *Ungdomar, sexualitet och relationer.* Lund: Studentlitteratur.
- Hammarén, Nils & Johansson, Thomas (2009): *Identitet.* Malmö: Liber.
- Haslam, S Alexander, van Knippenberg, Daan, Platow, Michael J., Ellemers, Naomi (2003): *Social Identity at Work: Developing Theory for Organizational Practice.* New York: Psychology Press.
- Haslam, Alexander (2004): *Psychology in Organizations: the Social Identity Approach.* London: Sage Publications.
- Helmius, Gisela (2004): "Sexualiteten som individuellt och socialt fenomen" i Barron, Karin (red.) (2004): *Genus och funktionshinder.* Lund: Studentlitteratur.
- Häggström-Nordin, Elisabet (2009): "Ungdomar och pornografi" i Magnusson, Chris & Häggström-Nordin, Elisabet (2009): *Ungdomar, sexualitet och relationer.* Lund: Studentlitteratur.
- Johansson, Thomas (2006): "Att skapa sin identitet: ungdom i ett posttraditionellt samhälle" i Frisé, Ann & Hwang, Philip (red.) (2006): *Ungdomar och identitet.* Stockholm: Natur och Kultur.
- Kulick, Don (2005): "Inledning" i Kulick, Don (red.) (2005): *Queersverige.* Stockholm: Natur och Kultur.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009): *Den kvalitativa forskningsintervjun.* Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, Bengt & Backman, Christel (2011): "Vad är social kontroll? Samhällsteoretiska perspektiv" i Larsson, Bengt & Engdahl, Oskar (2011): *Social kontroll – övervakning, disciplinering och självreglering.* Malmö: Liber.
- Larsson, Håkan (2005): "Queer idrott" i Kulick, Don (Red.) (2005): *Queersverige.* Stockholm: Natur och Kultur.
- Larsson, Sam (2005): "Kvalitativ metod – en introduktion" i Larsson, Sam, Lilja, John & Mannheimer, Katarina (2005): *Forskningsmetoder i socialt arbete.* Lund: Studentlitteratur.
- Lilja, John (2005): "Samhälls- och beteendevetenskapliga skalor" i Larsson, Sam, Lilja, John & Mannheimer, Katarina (2005): *Forskningsmetoder i socialt arbete.* Lund: Studentlitteratur.
- Lindholm, Margareta & Nilsson, Arne (2005): "Rum, liv, identitet: Kvinnligt och manligt homoliv" i Kulick, Don (Red.) (2005): *Queersverige.* Stockholm: Natur och Kultur.

Lundahl, Pia (1998): *Lesbisk identitet*. Stockholm: Carlsson bokförlag.

Lundahl, Pia (2001): *Intimitetens villkor: kön, sexualitet och berättelser om jaget*. Doktorsavhandling. Lunds Universitet.

Lundahl, Pia (2005): "Den blockerade sexualiteten: Kvinnors inkorrekt begär 1930-1960" i Kulick, Don (Red.) (2005): *Queersverige*. Stockholm: Natur och Kultur.

Martinsson, Lena & Reimers, Eva (2010): *Norm-struggles: sexualities in contentions*. Newcastle: Cambridge Scholars.

Mattsson, Tina (2010): *Intersektionalitet i socialt arbete. Teori, reflektion och praxis*. Malmö: Gleerups.

Rich, Adrienne (1980): *Obligatorisk Heterosexualitet och Lesbisk Existens*. Stockholm: Matrixx.

Rosenberg, Tiina (2002a): *Queerfeministisk agenda*. Stockholm: Atlas.

Sjögren, Hanna & Jonstoj, Jenny (2009): "Varför måste man inte komma ut som hetero?" – *Normer kring sexualitet och kön hos barn och unga*. Rädda Barnens Ungdomsförbund och Rädda Barnen.

Smedler, Ann-Charlotte & Drake, Karin (2006): "Identitet och kön" i Frisé, Ann och Hwang, Philip (red.) (2006): *Ungdomar och identitet*. Stockholm: Natur och Kultur.

Thomassen, Magdalene (2007): *Vetenskap, kunskap och praxis. Introduktion i vetenskapsfilosofi*. Malmö: Gleerups.

Thurén, Torsten (2007): *Vetenskapsteori för nybörjare*. Malmö: Liber.

8.2 Artiklar

Atkinson A.M., Kirtonb, A.W & Sumnall, H.R. (2012): "The gendering of alcohol in consumer magazines: An analysis of male and female targeted publications" i *Journal of Gender Studies*. Vol. 21, No. 4, 365-386.

Bartram, Timothy, Karimi, Leila, Leggat, Sandra G. & Stanton, Pauline (2014): "Social identifikation: linking high performance work systems, psychological empowerment and patient care" i *The International Journal of Human Resource Management*. Vol. 25, No. 17, 2401-2419.

Heise, David R. (1989): "Effects of Emotion Displays on Social Identification" i *Social Psychology Quarterly*. Vol. 52, No. 1, 10-21.

Kulick, Don (1996): "Queer Theory: Vad är det och vad är det bra för?" i *Lambda Nordica*. No. 3-4, 5-22.

Pedroni, Ingrid (2009): "From Gender Identity to Subjectivity: Relational Textures in the

Marital and in the Analytic Couple” i *Studies in Gender and Sexuality*. Issue 1, 33-46.

Rosenberg, Tina (2002b): ”Varför heteronormativitet?” i *Lambda Nordica*. No. 3-4, 6-9.

Rydström, Jens (1996): ”Queer teori och historia” i *Lambda Nordica*. No. 3-4, 81-99.

8.3 Nätpublikationer

Centerwall, Erik (2000): *Kärlek känns! Förstår du. Samtal om sexualitet och samlevnad i skolan*. Erik Centerwall och Skolverket.

Pew Research Center (2007): *World publict welcome global trade – but not immigration. 47-nation Pew Global Attitudes Survey*. Pew Research Center.

8.4 Internet

www.google.com a

http://www.google.com/search?q=homosexuality&client=safari&rls=en&oe=UTF-8&gfe_rd=cr&oq=&gs_l= (6 oktober 2014 11:30)

www.google.com b

http://www.google.com/search?q=homosexualitet&client=safari&rls=en&oe=UTF-8&gfe_rd=cr&oq=&gs_l= (6 oktober 2014 11:30)

www.rfsl.se a

<http://www.rfsl.se/?p=923> (22 oktober 2014 11:41)

www.rfsl.se b

<http://www.rfsl.se/?p=336> (11 december 2014 10:20)

Bilaga I

Intervjuguide.

Identifikation med den sexuella läggningen.

Berätta om vem du är.

Hur definierar du din sexualitet?

Vad är det att vara homosexuell för dig?

Identifierar du dig med din sexuella läggning?

På vilket sätt?

Hur tänker du kring det?

Finns det tillfällen då du gör det mindre? Exempel.

Finns det tillfällen då du gör det mer? Exempel.

Hur märkte du att du är icke-heterosexuell?

Hur kändes det?

Tycker du att det är någon skillnad på att vara heterosexuell eller homosexuell, annat än vilka en attraheras av?

Hur ser den skillnaden i så fall ut?

Finns det situationer då du gärna berättar att du är homosexuell?

Finns det situationer då du undviker att berätta att du är homosexuell?

Exempel?

Varför?

Om Stad X och uppfattningen om att leva som homosexuell i en mindre stad.

Hur länge har du bott i stad X?

Var bodde du innan – vad var det för typ av ställe (storstad, mindre stad, ort)?

Varför flyttade du?

Hur kände du inför att komma ut i stad X?

Hur upplever du att det är att vara homosexuell i stad X?

Var det skillnad i en tidigare stad?

Vad för skillnad?

Har du någon gång upplevt att du blir annorlunda behandlade på grund av sin sexuella läggning?

Exempel.

Hur kändes det?

I din stad, tror du att det är någon skillnad på hur en blir behandlad som lesbisk eller bög?

På vilket sätt?

På vilket sätt inte (klumpas ihop)?

Bilaga II

[I denna version har kontaktuppgifter anonymiserats.]

Hej!

Vi kommer från Göteborgs Universitets socionomprogram och i den sjätte terminen ingår att skriva en uppsats på valfritt ämne kopplat till våra studiers inriktning. Vi kommer därför att under höst och vinter 2014 och någon månad in på 2015 att arbeta med att skriva en C-uppsats. Syftet är att undersöka hur unga icke-heterosexuella kvinnor upplever hur det är att ha en normbrytande sexuell läggning i en mindre stad.

Först och främst: tack för att du vill ställa upp. Det betyder mycket för oss att du tar dig tid att träffa oss och dela med dig av dina erfarenheter, upplevelser och berättelser. Som tack för hjälpen vill vi ge dig en biobiljett.

För att du ska känna dig trygg med att dela med dig av information till oss skulle vi vilja berätta att du när som helst kan avbryta intervjun eller välja bort att svara på någon fråga utan att vi ifrågasätter ditt beslut. Det som framkommer under intervjun kommer inte heller att användas till några andra ändamål än till uppsatsen.

Vi skulle gärna vilja spela in intervjun eftersom det underlättar det fortsatta arbetet med uppsatsen och minskar risken för citatfel. Efter att vi transkriberat intervjun kommer ljudfilen att förstöras. Under transkriberingen kommer en anonymisering av din intervju att ske. Det innebär att vi kommer att ge dig ett fingerat namn och ändra eventuell information som utmärker en identifikation av dig. Vi ska göra vårt allra bästa för att du ska förbli så anonym som du önskar.

Skulle du vilja göra tillägg till din intervju eller fråga någonting är du välkommen att kontakta någon av oss.

Återigen tack!

Johanna Medin

[Mobiltelefonnummer]

[Mailadress]

Madeleine Olsson

[Mobiltelefonnummer]

[Mailadress]